

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 22. sz.
I. em. 2. a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vívó-Club,
Érsekújv. Vívó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vívó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club.

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vívó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei vívó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-sz. g. ti. ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vívó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó-egylet.
Sátoraljuhelyi Korcs. Egyl.
Selmezi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vívót-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szeleki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai klub
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az uszás tanítása az iskolában.

Mindenki tudja, hogy az összes testgyakorlatok közt az egészség és edzés szempontjából az uszás az első helyet foglalja el. — A tanuló ifjuság fejlődő testi erejére nézve meg éppen a legszükségesebb úgy a hideg fürdő, mint az edző uszás. — A szülőktől örökölt, és már a gyermekkorban veszedelmesen feltűnő idegesség ellen a legjobb gyógyszer az uszás.

Nem zárkozhatik el tehát egy iskola sem attól a gondolatától, hogy valahogy lehetővé tegye tanulóinak a nyári szünidőn az uszás tanítását. Ugyde nagyon jól tudjuk, hogy azt egy pár alapítványokban gazdag intézeteken kívül, iskoláink egyike sem teheti meg szűk anyagi viszonyai miatt. Ugy lehetne csakis segíteni a dolgon, ha az iskoláknak segítségére jönnének a községek és az állam. —

Arról azonban nem is beszélhetünk, hogy külön iskolai uszodákat állítsunk fel a vidéki városokban, legfeljebb a fővárosban, hanem a már meglévő uszodákat kell megnyitni bizonyos napokban és órákban ingyen a tanulóknak. Ha az uszodák magánosok tulajdonai, úgy először az iskola-fenntartó hatóságnak, azután a községnek és végül az államnak kellene megváltani a tanulókat ingyen fürdési jogát.

De mivel nálunk az uszás ideje főleg a nagy szünidőre esik, nem lehet iskolánként és városon-

ként rendezni az ügyet, hanem csak úgy, hogy minden iskola tanulójának szabad legyen minden kijelölt uszodát használnia. A tanulók így bárhol járjanak is iskolába, a szünidőn megtalálják uszodájukat. Nem kellene a fiuknak mást felmutatniok, mint utolsó bizonyítványukat, hogy bemenetelük az uszodába szabad legyen. — A bizonyítványokon ki van tüntetve a tandíjmentesség is, így ellenőrizhető volna, hogy gazdagabb szülők gyermeke egészen ingyen ne vegye igénybe a kedvezményt, hanem csekély díjat fizessen.

Az ügy megindítása mindenestre az iskolai igazgatóságok kötelessége volna, oly módon, hogy a már meglévő uszodákba a jövő nagy szünidő előtt a tanulók bemenetelét lehetővé tennék. — Így minden iskola gondoskodnék a tanulók uszásáról, hogy a helybeli uszoda jól fogadja őket. — De maguk az uszoda tulajdonosok sem tekinthetnék ez ügy pártolását részükről áldozatkészségnek, mert a sok tanulóból lesz később az ő jó közönségük. Ma még a felnőttek közt is mily kevesen tudnak nálunk uszni, mily csekély számban látogatják az uszodákat, mindez pár év alatt megváltoznék, ha a tanulók mindenütt tanulhatnának uszni. Az uszás megtanulása, tudjuk, mester nélkül is könnyű a gyerekeknél, mert egymást tanítják, de később lehetne iskolai uszómesterekről is gondoskodni.

Minden menni fog, ha a vizek mentén levő

iskolák igazgatói e dologgal is foglalkoznak és a községek sem tagadják meg e fontos ügy támogatását.

A „Magyar Evezős-Egyletek Országos Szövetségének“ evezős-versenye.

Szeged, 1898. június 29.

Péter-Pál napján folyt le a szegedi verseny, a hol a délmagyarországi evezős-egyletek szokták erőiket egymás ellen harczba vinni. Néha-néha lerándul egy-egy fővárosi evezős-egylet. Kár, hogy ez oly ritkán történik, mert jelenleg a vidéki csapatok nem gyenge ellenfelek. A szegedi verseny győztesei általában jól eveztek, jól voltak trainirozva. Kevésbé lehet ezt mondani a Szegedi Csónakázó-Egyletről, mely öt versenyben vett részt s mind az ötben legyőzetett. Nem az anyag jóvoltán mulott a győzelem, mert igen jó, erőteljes evezősök felett rendelkeznek, de hiányos, sőt nagyon hiányos volt a training. A szegedi csapatok 1000 méter után teljesen kifáradtak volt s kénytelenek voltak a vezetést ellenfeleiknek átengedni.

A győzelem oroszlánrészét az aradi evezősök aratták. Tavalyi senior-négyesük a régi jó formában volt együtt s két versenyben játszva győzött. Juniorjaik bár győztek, de nem voltak korántsem oly jó kondícióban, mint lehettek volna. Evezésük azonban szintén erőteljes és jól összejátszott volt.

Szépen evezett a Temesvári double-scutt és méltán megérdemelte győzelmét, melylyel a vándor-díjat egyelőre végleg megszerezte.

A budapestiek közül Paukovits Ernő, a „Neptun“ budapesti evezős-egylet tagja, játszva győzött 4 hoszzsal; kormányzása még bizonytalan, mert hol a Tisza bal-, hol pedig a jobb partján evezett. De oly erőteljes és hatalmas csapásokkal evez, hogy volt ideje ezen extra kirándulásokra, mert ellenfele, ki pedig igen csinosan evez, így sem tudott nyomába járni. Paukovits mindenestre szép reményekre jogosító skiffista.

Nevezett még a „Duna“ budapesti evezős-egylet, de sajnos, egyik evezősének betegsége miatt nem jöhett le.

Az egyes versenyszámok eredménye a következő: Pálya hossza mindenkor 2000 méter árammal.

I. *Kettős párevezős verseny.* (Double scull.) Nemzetközi verseny. A Tiszai Regatta-Szövetség vándordíja; öt izben nyerendő meg, legjobb hajókban, kormányossal. Első hajó legénységének arany, a másodiknak ezüst-érem. 7-ik mérkőzés. Védő: „Szegedi Csónakázó-Egylet“ (2 győzelem), Temesvári Csónakázó-Egylet“ (4) győzelem).

1. Temesvári csónakázó-egylet: Dr. Menczer Rezső, Gulyás Gyula. Kormányos: Dr. Myzrovsky Béla. Idő: 7' 25".

2. Szegedi csónakázó-egylet: Erős Gyula, Meák Gyula. Kormányos: Kaszó Elek. Idő: 7' 32". Pálya feléig Szeged vezet, ott előre tör Temesvár és 2 hoszzsal nyer.

II. *Négyezős-verseny.* A Tiszai Regatta-Szövetség vándor-díja. Zárt verseny a T. R. Szövetséghez tartozó egyletek részére. Palánkos külvillás hajókban, kormányossal, 5 izben nyerendő meg. Ötödik mérkőzés. Első hajó legénységének arany-, a másodiknak ezüst-érem. Védő: „Maros“ aradi evezős-egylet. (4 győzelem).

1. „Maros“ aradi evezős-egylet. Schór Lajos, Jankó Imre, Laczay Gyula, Vannay Gyula. Kormányos: Gurányi Pál. Idő: 6' 44".

2. Szegedi csónakázó-egylet: Dr. Herglócz István, Pálffy Dániel, Dr. Reiner Emil, Dr. Gerle Imre. Kormányos: Kaszó Elek. Idő: 6' 54". Három hajóhoszzsal nyerve.

III. *Skiff-verseny.* „Szeged város vándordíja.“ Nyílt verseny, legjobb hajókban, 3 izben nyerendő meg. Elsőnek arany-, másodiknak ezüst-érem. Második mérkőzés. Védő: Fodor Jenő, a szegedi csónakázó-egylet tagja (1 győzelem).

1. „Neptun“ budapesti evezős-egylet: Paukovits Ernő. Idő: 7' 17".

2. Szegedi csónakázó-egylet: Fodor Jenő. Idő: 7' 36". Négy hoszzsal nyerve.

IV. *Négyezős-verseny.* Országos szövetségi vándor-díj. Nyílt verseny, legjobb hajókban, kormányossal. Örökös vándor-díj, alapította a Magyar Evezős-Egyletek Orsz. Szövetsége 1897-ben. E díjat a győztes egylet csak egy évre nyeri meg s a szövetség következő évi versenyén védeni tartozik. Első hajó legénységének arany-, másodiknak ezüst-érem. Védő: „Maros“ aradi evezős-egylet.

1. „Maros“ aradi evezős-egylet: Schór Lajos, Jankó Imre, Laczay Gyula, Vannay Gyula. Kormányos: Gurányi Pál.

2. Szegedi csónakázó-egylet: Dr. Herglócz István, Pálffy Dániel, Dr. Rainer Emil, Dr. Gerle Imre. Kormányos: Kaszó Elek. Időt nem mértek. Három és fél hoszzsal nyerve.

V. *Négyezős-verseny.* (Junior.) Nyílt verseny, palánkos, külvillás hajókban, kormányossal. Első hajó legénységének ezüst-érem.

1. „Maros“ aradi evezős-egylet: Kopp János, Bolyos János, Hesz Alajos, Dániel Péter. Kormányos: Gurányi Pál. Idő: 7' 2".

2. Szegedi csónakázó-egylet: Rózsa Béla, Dr. Becsey Károly, Fodor Jenő, Dr. Németh Rudolf. Kormányos: Kaszó Elek. Idő: 7 ó. 4'. Egy hoszzsal nyerve. Duna nem indult.

Cs. — Sport V.

A löcsei vivó- és tornaegyesület ötéves működése.

(Vége.)

E tanfolyamban egyesületi tagjaink száma 47-re emelkedett, mivel az 1893. évi november hó 27-én tartott választmányi gyűlés határozata folytán egyesületünk a csász. és kir. hadsereg, valamint a magy. kir. honvédség és a magy. kir. csendőrség Lőcsén állomásozó tiszt karát s egyes tagjait, mint állandó vendéget szívesen látja; mert ebből az következik, hogy a belépő vendég jogkörét nem az egyesületi alapszabályok, hanem a társadalom erkölcsi szabályai írják körül. A választmány ily értelemben át is irt az akkoriban Lőcsén állomásozó cs. és kir. 54 ik gyalogdandár parancsnokának, mire ez megengedte, hogy a tisztek és az egy éves önkénytesek „állandó vendég“ czímen az egyesületbe belépjenek. Az 1894. évi április hó 10-én tartott közgyűlés a választmány eljárását helyeslő tudomásul vette.*

Fenní határozatunk folytán 2 tiszt és 9 tiszthelyettes lépett egyesületünkbe; miértis tagjaink számával

* Rendkívül okos és üdvös tény volt ez az egylettől, mely igazán utánzásra méltó. Szerk.

Tanintézetek ifjai részére jó és olcsó torna ruházati cikkek

Weiner Mátýásnál, Budapest Ándrássy-út 3. s

bevételeink is kedvezően emelkedtek és így képesek voltunk ezen évben beruházási czélokra, vivő- és tornaszerekre közel 300 frt kiadni.

Ugyanezen közgyűlés (1894. április 10-én) tiszteletbeli taggá választotta gróf Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter urat, ki is a hazai testi nevelés ügyében elévülhetetlen érdemeket szerzett és tiszteletbeli tagjává választotta, továbbá váradi-lucsvinai Szakmári Géza cs. és kir. főhadnagyot, ki az egyesület megalapításában s a tagok fáradhatatlan és buzgó vezetésében szerzett magának általános elismerést; mert ő volt az, ki két éven át, mondhatni csupán igazi barátságból, teljes odaadással vezette be tagtársainkat a vivás nemes sportjába.

Az 1894. évi október 18-tól egészen az 1895. évi április 27-ig terjedő III. tanfolyam kiválóan kedvező volt sportéletünkben, mert a tagok szorgalmas látogatásán kívül ez évben létesült Darányi János kapitánysága alatt a kerékpározó és Hadik Richárd vezetése alatt egy labdázó osztály.

Résztvettünk a megyei főispánné ömértósága vezetése alatt álló helybeli nőegyesületnek az 1894-ik év farsangján jótékony czélra rendezett nagy álarczos báljában. Mesterünk vezetése alatt egyesületi kosztümben (fekete nadrág, vörös-kék csiku ing, ugyanilyen csikkokkal bíró ernyős sapka, vörös öv kék rojttal), fekete bársony és csipke álarczban, fehér keztyűvel, fehér flanel-kardvédővel és karddal 8-an végeztük az összecsapásokkal bíró nagy tisztelgést.

Ugyanezen évi május 20-án örömmel öleltük kebleinkre a szomszéd ifjabb egyesület tagjait; a kesmárki torna- és vivőegyesület 28 tagját, kik látogatásunkra egy gyalog-turban hozzánk átrándultak. Tornásztestvéreinket, az elnök távollétében, a titkár többedmagával már a városkert mellett elfutó gyalogösvényen fogadta s a vidám hangulat közt lefolyt ebéd alkalmával is melegen üdvözölte őket, mint ugyanazon czélra törő nemes versenytársakat s mint egyesületünk szeretett vendégeit. Azokat, kik Lócse régiségeit és nevezetességeit kívánták megtekinteni, dr. Demkó Kálmán tagtársunk kaulauzolta.

A következő évben, 1895. szeptember 8-án egyesületünk e látogatást viszonzta s ez alkalommal a czélszerű berendezésű kesmárki tornateremben Hadik Richárd az egyesült tornászcsapatnak kombinált szülőgyakorlatokat vezényelt, miket azután eszköztornázás és szabad ösvívás (asscaut) követett. Kedves emlékek és nagy nehezen távoztunk kitünő vendéglátó tornásztestvéreinktől.

Az 1894. évi december hó 7-én tartott rendkívüli közgyűlésen az elnök közli, hogy mivel Szakmári Géza, tekintettel felhalmozódott elfoglaltságára, a jelen évadban csak heti egy óra tartását ígérte meg; azért ezt egyesületünk nevében melegen megköszönte és a vivő-órák vezetésére dr. Pekár Károly főreáliskolai tanárt és egyesületi működő tagot kérte fel. Pekár szívesen és díjtalanul vállalkozott a vivásnak heti két órában való tanítására.

Ezen III. tanfolyam is meghozta munkánk áldásos gyümölcsét, mert ez évben és pedig 1895. április 27-én határoztuk el, hogy mivel a folyam élénkülő s vidámitó természet bennünket már esti 7 óráig is magához bilíncsel s magánál a szabadban fogva tart: azért czélszerűbbnek véljük, hogy a tanfolyam berekesztése után gyakori turisztikai kirándulásokat tartsunk. Május elsőjén, tehát a legközelebbi alkalommal már Márkusfalvára, szeptember 8-án Késmárkra s október 13-án Káposzta-

falvára rándultunk ki; de vannak ezeknél szebb eredményeink is.

Darányi János tagtársunk kerékpáron Egerbe, Dierner Géza Lublóra, Wufka Ernő és Jermy Sándor Tátrafüredre hajtottak, stb.

Három napi gyalogtúrt tettek 1895. husvét hetében: dr. Pekár Károly és Olgyay Győző.

1895. május 1-én Márkusfalvára rándultunk: Deésy Károly, Kurovszky Adolf, dr. Pekár Károly, dr. Tholt István.

1895. május 5-én egész napi távgyaloglást tettek: Ambró Gyula, Deésy Károly, dr. Pekár Károly és dr. Tholt István.

1895. szeptember 8-án a „Knöppen“-en át 12 tag gyalogolt Késmárkra.

1895. október 13-án Dráveczen, Csütörtökhelyen és Káposztafalun át az akkor készülőkben levő új országút mentében fekvő Pila-telepre rándultak: Dierner Géza, Hadik Richárd, Kozma Gyula, dr. Pekár Károly, Schranz Aladár, Weisz Frigyes és Wufka Ernő egyesületi tagok.

Dr. Pekár Károly tagtársunk többedmagával megjárta Lőcséről Rozsnyót is, reggel 4 órakor indultak s délután 3 órakor Rozsnyón voltak, 65 km.

Földi János, dr. Pekár Károly 7 napos gyalogtúrt tettek.

Rövidebb forcirozott túrok, a melyeket dr. Pekár Károly tagtársunk nemcsak a zsebében hordott lépésmérővel és órával, hanem a saját ruganyos lábaival is megmért és kipróbált, ezek:

Lócse—Igló, a város szélétől a város széléhez 1 óra 9 perc 30 másodperc; holott rendszeren 1 óra 20 perc.

Lócse—Pokol, 1 óra 15 perc; rendszeren 1 óra 20 perc.

Lócse—Dolina, 50 perc.

Lócse—Daróc, 1 óra 10 perc.

Lócse—Szepesváralja, 2 óra.

Tapasztalás szerint ily forcirozott túr tehető kisebb távolságra kilométerenkint 6 perczen; 10 kilométeres távnál azonban már 8—9 perczen s 20 kilométeresnél 10 perczen, 30 kilométeresnél 12 perczen, 40—50 kilométeresnél pedig már 15—17 perczen.

Ennyit a kirándulásokról.

Egyesületünk még nincs oly fényes anyagi situációban, hogy képes volna művezetőit díjazni; de azért még eddig mindig szerencsés volt eltalálni a kellő módot és alakot, melyben kifejezést adhatott a vezető mester iránt érzett mély köszönetének és hálájának. Ezen eljárás titkunk az évzáró jegyzőkönyvekben van letéve s éppen azért mi most csak azt mondjuk: in magnis et voluisse sat est.

A IV. tanfolyam (1895. október 19.—1896. ápr. 22.) legkimagaslóbb pontja az 1896. évi január 11-én megtartott „Vivő- és Tornászbal“.

Bálunkat 200-nál több látogató örvendeztette meg, úgy, hogy az első négyest 64 pár lejtette. A jó kedv és vidám hangulat jele, hogy reggeli 6 óráig, vagyis ki-világosodott virradtig raktuk a csárdást.

Egyesületünk ugyanezen évben Dierner Géza indítványára elhatározta, hogy a nyári időszak szombat délutánját pisztolyal való czélbalövésre kívánja felhasználni; azért ezen túl, valamint a rendezendő kirándulások, labdázások, kerékpárral való kivonulások akként a pisztolylövészet ideje is időről-időre ki lesz írva a kaszinó helyiségében függő „Kirándulások“ táblájára.

E tervünket a helybeli „Lövészegyesület“ elnökének, tekintetes Behyna Gyula urnak megnyerése folytán köny-

nyen megvalósíthatjuk; mert a lövőegyesület a szükségessé pisztolyokat, berendezést és helyet nekünk, mint tagjainak. szívesen rendelkezésünkre bocsátotta.

E tanfolyamban, habár csak szénrajzban, lerajzoltattuk a boldogult Matolay Eleknek, mint a legelső nagydíjnyertes magyar tornásznak arcképét.

Az V. tanfolyam terjedt 1896. évi október 3-tól 1897. évi május 11-ig.

Ezen évre, az 1896. évi márczius hó 28-án tartott közgyűlési határozatból kifolyólag, már Dierner Géza lett a kerékpározó osztály kapitánya. Ugyanis az eddigi kapitány, Darányi János, körünkből eltávozott.

Az 1897. évi május hó 11-én tartott évről-évre közgyűlésben elnök felhívja, hogy tagjaink számarányához képest felszerelésünk teljesen megfelelnek a szükségletnek s nem annyira új tárgyak és eszközök megszerzése, mint inkább a meglévők jó karban tartása most a feladatunk. Ezért a pártoló és a rendes tagsági díjak leszállítását indítványozza. Mire a közgyűlés abban állapodott meg, hogy az 1897/8-diki tanfolyamra, illetőleg évre a rendes tagsági díj 4 frt s a pártoló tagsági díj 2 frt legyen. A rendes tagokat kötelező 2 frt beiratási díj ezen túl is be fog szedetni és a vívószeretek javítására fog fordítani.

Ugyanezen közgyűlés a nyári időszakban tartatni szokott turisztikai kirándulások rendezése és vezetése céljából dr. Tholt István, Deés Károly, Dierner Géza és dr. Pekár Károly tagtársakból álló bizottságot küldi ki.

A mostani VI. tanfolyamot az 1897. évi október 6-án kezdtük. A gyakorló órák elég látogatottak. Tagjaink száma 30, ebből 5 új tag.

Tiszteletbeli tagok: Gróf Csáky Albin, v. b. t. t., volt vallás- és közokt. ügyi magy. kir. miniszter. Váradi és lucsvinai Szakmáry Géza, csász. és kir. főhadnagy.

Alapító tagok: Gróf Csáky Albin, lásd: tiszteletbeli tag. D. Pekár Károly, vívómester: áll. főreálisk. tanár.

Választmányi tagok: Dr. Tholt István, elnök; kir. alügyész. Hadik Richárd, titkár, torna-művezető; kir. főgymn. tanár. Dr. Hertelendy László, főispáni titkár. Péter Kálmán, árvaszéki ülnök. Dr. Pekár Károly, lásd fennebb. Raisz Aladár, megyei alispán.

A prágai Atletikai Club „Sparta“ viadala.

(Junius 12-én.)

A magyar névnek ismét dicsőséget szereztek Prágában atletaink, több versenyben győzelmet aratván. A versenyek eredményét az alábbiakban közöljük a „M. K. A. S.“ után:

I. $\frac{1}{4}$ ang. mértföldes síkfutás.

1. Doerry Kurt (V. Sp. Excelsior-Berlin) 55 $\frac{1}{5}$ ". 2. Schnepf F. (A. C. Sparta, Prága.) 3. Vojtisek K. (A. Kr. Ctibor—Zsizskov.) Azután Kalina—Pilsen. Doerry vezet, könnyen győz.

II. Rudugrás.

4. Bina Antal (K. A. Zsizska—Prága) 2 80. 2. Sasse Károly M. A. C. 2.80 A versenyben mindkettő átugorja 220, 240, 250, 360, 270, 280 cmt-t. 285-nél mindkettő leveti a léczet. Döntőben 280-t átugorja javításnál Bina, Sasse nem. Bina utána 285-t ugrik.

III. Ausztria bajnoksága 100 yardra.

1. Előfutám: Doerry Kurt (V. S. Excelsior—Berlin) 10 $\frac{3}{5}$ ". 2. Janda Ferencz (A. C. Praha—Prága). Küzdelen után első. Gajzágó startnál késik.

2. Előfutám: Speidl Zoltán (M. U. E.) 10 $\frac{1}{5}$ ". 2.

Malecsek Károly. (A. C. Sparta, Prága.) Utána Havel, Doucha (Sparta). 3 méterrel első.

3. Előfutám: Schubert Ernő (M. U. E.) 10 $\frac{1}{5}$ ". 2. Nedved Károly (A. C. Sparta), utána Vojtisek (Ctibor), Schnepf (Sparta).

Döntőfutám: 1. Schubert Ernő (M. U. E.) 10 $\frac{3}{5}$ ".

2. Doerry Kurt.

3. Janda Ferencz.

Utána: Malecsek, Nedved, Speidl. Rossz start. Schubert kb. $\frac{3}{4}$ m. első.

IV. Diszkosz-vetés.

1. Janda Ferencz (A. C. Praha—Prága) 34.27. 2. Svoboda Alois (A. C. Sparta—Prága) 26.43. 3. Havel Jan (A. C. Sparta—Prága) 25.25. Janda dobásai 34.27, 34.15, 33.10, ebből azonban tekintettel, hogy nem a diszkosz leesése innenső határvonala, hanem a csuszó felülete, közepe méretett, 12, 16, illetve 15 cm. levonandó. Versenyez még Vyskocil (A. B. Pilsen).

V. Távolugrasi rekord-kísérlet.

Gajzágó Tibor (M. A. C.) 6.10. Cseh rekord.

VI. 100 yardos junior-síkfutás.

1. Pesina Jan (A. C. Sparta—Prága) 2' 43 $\frac{3}{5}$ ". 2. Javurek Antal (A. C. Pilsen). 3. Wlassics Arnold (M. U. E.). 9-en indulnak. A csomóból kiválik Wlassics és vezet, majd elmarad. Pesina vezet, Wlassics a cél előtt megáll: harmadik.

VII. Ausztria bajnoksága egy angol mértföldre.

1. Waldau Kurt (Th u. F. C. Argo—Berlin) 5' $\frac{1}{5}$ ".

2. Speidl Zoltán (M. U. E.) 5' 11 $\frac{1}{5}$ ".

3. Park Károly (A. C. Victoria—Bécs).

Smucr Antal (Sparta), Zdansky Emil (Sparta), Rudl Bohumil kiáll. Waldau elejétől vezet, utána Park, majd Rudl, Speidl. A harmadik körben Speidl előnyt nyer, Rudl kiáll. Start nem pontos, első ideje a hivatalos adat szerint 5' $\frac{1}{5}$ ", más mérés szerint 5' 1 $\frac{1}{5}$ ". Speidl 11"-el második, Park gyöngye harmadik.

VIII. Hármassugrás

1. Sasse Károly (M. A. C.) 11.88 cm. (11.48, 11.36, 11.75). 2. Havel Jan (Sparta) 11.71. 3. Schubert Ernő (M. U. E.) 11.16. Utána Schnepf 11.15, Meisner 11.09. A rossz talaj dacára szép ugrások.

IX. $\frac{1}{2}$ ang. mértföldes handicap síkfutás.

1. Pukl O. (Sparta) 70 m. 2' 7 $\frac{1}{5}$ ". 2. Makovicska V. (Sparta) 60 m. 2' 8 $\frac{1}{5}$ ". 3. Grell W. (B. F. C. Favorit—Berlin) 30 m. 2' 11 $\frac{2}{5}$ ". Schnepf scratch. 8 induló.

X. Sulyemelés 70 kgos ruddal.

1. Havlík István (K. A. Zsizska—Prága) 14 $\frac{2}{3}$ pont 11 emelés zárt lábakkal. 2. Bina Antal (K. A. Zsizska Prága) 12 $\frac{1}{3}$ pont. 10 emelés zárt lábakkal. 3. Sochor Alois (I. B. A. C. Felsen—Brünn) 10 $\frac{2}{3}$ pont, 9 emelés zárt lábakkal. 9 mérkőző.

XI. 400 m. staféta-futás. 4-es egyleti csapatok részére.

1. Sparta első csapata: Malecsek—Nedved—Havel—Schnepf 49".

2. M. U. E.: Speidl—Wlassics—Cseh—Schubert 53 $\frac{1}{5}$ ".

3. Sparta második csapata.

Speidl előnyösen indul, késik Wlassics érintésével, Wlassics indulásnál időt veszít, innen Sparta győzelme kétségtelen.

XII. 120 yardos gátfutás.

1. Nedved Károly (A. C. Sparta) 19 $\frac{1}{5}$ cseh rekord. 2. Schnepf Ferencz (Sparta). Doerry Kurt (Sp. Excel-

sior-Berlin). Sasse startnál késik. Rossz pálya. Kevés gátechnika.

XIII. 4 angol mértföldes síkfutás.

1. Waldau Kurt (B. Thn. F. C. Argo—Berlin) 23' 34²/₅". 2. Wolf J. (Sparta) 23' 35⁴/₅". 3. Smucr A. (Sparta) 23' 56'. 4. Albala M. D. (A. C. Victoria—Bécs). 5. Skalak J. (A. C. Cibor—Zsizskov). Eleinte Stehlisek és Cesak a „Praha“ tagjai vezetnek, aztán Wolf, a ki meglepő szép formájával s 3 mértföldre a cseh rekordot javítja (17' 47"), majd előtör Waldau s biztosan győz, Wolf jó második.

Ujváry Cseh Ödön az 5. kör után feladja a reménytelen küzdelmet. Albala lassan befutja a távot, Skalak egy körrel mögötte. 12 induló.

XIV. 100 yardos handicap.

1. Előfutam. 1. Speidl Zoltán M. U. E. 2 m. előny. 10³/₅". 2. Doucha 8 m. Schubert scratch állva marad. 6 induló.

2. Előfutam. 1. Doerry Kurt scratch 10³/₅". 2. Nedved 1 m. 6 induló.

3. Előfutam. 1. Ujvári Cseh Ödön 7 m. előny 10¹/₅". 2. Malecsek Károly 5 m.; scratch: Schnepf; 6 induló.

Döntő: Speidl Zoltán 2 m. 10³/₅". 2. Ujváry Cseh Ödön 7. m. 3. Doerry Kurt scratch. Küzdelem a 3 első közt.

XV. Birkózás.

1. sorozat. Hojer F. igyes (Zsizska) — Vrastil J. (Klub ceskych silaku — Pilsen); Bina Antal (Zsizska) — Sochor Alois (Felsen-Brün), Scheiber V. (K. c. sil. — Pilsen) — Veverka R. (Zsizska), Martinek J. (Zsizska) — Vavrinek (K. c. sil. — Pilsen), Bohacsek R. (Zsizska) — Jilek E. (K. c. sil. — Pilsen), Wild V. (Zsizska) — Cibulka R. (Bivoj—Zsizskov), Barta M. (Bivoj) — Happ (Pilsen).

2. sorozat. Sochor—Hojev, Veverka—Bohacsek, Martinek—Wild.

3. sorozat. Barta—Sochor, Sochor—Bohacsek. Eredmény: 1. Sochor, 2. Bohacsek, 3. Wild.

Hosszadalmas küzdelem, mely a négy angol mértföldes síkfutás, a 160 yardos handicap előfutamai és döntője alatt s után folyt le inkább a laikus publikum érdeklődése mellett. Nézetünk szerint szabadban tartott verseny keretébe nem való.

A debreczeni áll. főreáliskola tornaköre.

A debreczeni áll. főreáliskolában a befolyt 1897/8-iki iskolai évben tornakör alakult, mely bár szerény viszonyok közt működött, mégis reményt nyújt a fejlődésre.

1898. febr. 5-én a felső négy osztály növendékei kérvényt adtak be az igazgatóhoz, hogy az intézet tornatermét a rendes tornaórákon kívül is használhassák. A tornatanár felelőssége mellett az igazgató ezt meg is engedte. A tornatanár azzal, hogy heti négy órára az önként jelentkező tornaköri tagok mindegyikét sorban beosztotta felelős felügyelőnek, némi szervezetet is adott a csapatnak. A résztvevők maguk ajánlottak meg fejenként 1 korona tagsági díjat az esetleges károk megtérítésére, beszerzésekre s versenydíjakra. A négy osztályból 31-en jelentkeztek, ezek közt egy ingyenes volt. A gyakorló-órákat elég szép számmal látogatták az év végéig, a tornatanár is gyakran megjelent.

Az év végén díjversenyt rendezett a kör, melynek első része, a versenyfutás június 14-én folyt le a nagyerdőn. A második rész június 24-én d. u. 5 órakor volt az intézet tornaudvarán a következő sorrendben:

1. Felvonulás. 2. Szabadgyakorlatok bottal. 3. Ló. 4. Magasugrás. 5. Nyújtó. 6. Távluugrás. 7. Súlydobás 7¹/₄ kg. vasgolyóval. 8. Az eredmény megállapítása és kihirdetése az igazgató buzdító beszéde kíséretében.

A lovon és a nyújtón egy előrt s egy szabadon választott gyakorlatot mutattak be a versenyzők. A szabadgyakorlatokban 16, a versenyekben 10 tag vett részt. Versenybrák voltak: Potomesik Ignác kereskedelmi akadémiai, Laczkó Károly és Horvay Róbert intézeti tanárok. Az eredményt az összes versenyekben felmutatott siker alapján állapította meg a versenybíróóság a magyarországi tornaegyletek szövetségének legújabbán kiadott versenyszabályai alapján.

Első győztes lett Goldstein Dávid V. oszt. tan., ki a hat versenyzamban két első, két második, egy harmadik és egy negyedik helyet nyert, összesen 13 egységgel; második győztes Erdey János VII. oszt. tan., két első, két második és két ötödik helylyel, összesen 16 egységgel; harmadik győztes Fülep Kálmán V. oszt. tan., két második és két harmadik és két negyedik helylyel, 18 egységgel; negyedik győztes Biró Endre VI. oszt. tan., két első, két második, egy negyedik és egy nyolcadik helylyel, összesen 21 egységgel.

N é v	L ó		Nyújtó	Futás	Súlydobás	Távluugr.	Magasugr.	Összeg	Győztesek sorrendje
	Egy-ség	Ered-mény							
Erdély János	20 ¹ / ₂	V. 16 ¹ / ₂	V. I.	II. I.	II. I.	II. I.	16	II.	
Riesz Imre	21	IV. —	VI. II.	IX. III.	I. II.	II. 25	V.		
Goldstein David	26	II. 30	I. III.	I. III.	IV. II.	13	I.		
Dinik Géza	—	X. —	VI. V.	VII. VIII.	V. V.	41	X.		
Fischer József	9	IX. —	VI. II.	III. II.	V. V.	27	VII.		
Biró Endre	29	I. 30	I. II.	VIII. VI.	III. III.	21	IV.		
Fülep Kálmán	21 ¹ / ₂	III. 26 ¹ / ₂	II. IV.	IV. III.	II. II.	18	III.		
Tar István	16	VII. 20	III. V.	V. VII.	IV. IV.	31	IX.		
Móricz Ferencz	13 ¹ / ₂	VIII. 26 ¹ / ₂	II. V.	VI. IV.	II. II.	27	VI.		
Berger László	19 ¹ / ₂	VI. 19 ¹ / ₂	IV. I.	VII. VI.	IV. IV.	28	VIII.		

Megjegyzések: A ló és nyújtó első rovatában az egységek száma úgy jött létre, hogy a három kiváló osztályozásai összeadattak, a számtani középátlós kikeresése feleslegesnek mutatkozott, mert az egységek hárommal való osztása után a viszony csak az marad. A ki valamely versenyzamban nem vett részt, az eredményben a következő nagyobb számot kapta. A versenyzők nagyság szerint vannak rendezve s a kisebbek nánti méltany ságból a bírál, bizottság belenyugodott abba, hogy a 6. számú versenyzőtől kezdve mindegyiknek az eredménye akképen módosították, hogy a futásnál és a távluugrásnál elért sorszáma kettővel, a magasugrásnál elért száma pedig egygyel kisebbitették. Legnagyobb egység szám volt a nyújtónál a 5. és 6. számú versenyzőnél, a kinek mindkét gyakorlatát mindhárom bíráló 5-re osztályozta így került ki a 30. Súlydobásnál a két dobás összege, a távluugrásnál a jobb ugrás adta meg a győztesek egymásutánját.

A győztesek a következő jutalomkönyvet kapták az évzáró ünnepélyen: 1. Vörösmarty összes költői művei. 2. „Szabadságharcznak emléke“. 3. Petőfi Sándor összes költeményei. 4. Tompa Mihály összes költeményei.

Dr. Horvay Róbert,
tanár.

Könyvismertetés.*)

Turnen und Jugendspiele. Ein Leitfaden für die körperliche Erziehung in höheren Schulen, von Hermann Wickenhagen. München 1898, Beck, 93 lap. Ára: 2 márka.

E füzet a híres és hatalmas dr. Baummeister-féle „Handbuch der Erziehungs- und Unterrichtslehre für höhere Schulen“ című munka 4-ik kötetének egyik önálló része, mely a többiek mintájára igen helyesen

*) A Magy. Paed.-ből.

külön is megjelent, és tárgyánál fogva méltó, hogy e helyen foglalkozzunk vele.

A könyv a címnek megfelelően két főrészből áll, melyeket egy tíz lapra terjedő történeti bevezetés előz meg. Ebben főbb vonásaiban vázolja a mozgalom fejlődését Németországban, majd rátér a többi európai államokra. Ez az igen tanulságos összefoglalás az olasz Mosso híres könyvének egyik idézetével zárul le, mely szerint Németország a testi nevelés ujjaalkotása révén számot tarthat valamennyi nemzet elismerésére.

A tornát és a játékokat tanterv és tanmenet szerint külön-külön tárgyalja a következő fejezetekben: A tornatanítás célja és a tananyag áttekintése. Egészség. Az egyszerű és az összetett gyakorlatok lényege. A tananyag felosztása és a tanterv elkészítése. — A tornatanító. Közös- és csapatornázás. Előtornázók. Egy gyakorlati tornaóra a felső fokon. A tornakedv élesztésére szolgáló eszközök: zene, szabad tornázás, díztorna; kirándulások, torna-bizonyítvány. — A játék lényege és nevelő hatása, egyesek és csapatok játéka. Nyári játékterv. A játékok előkészítése és gyakorlása.

E gazdag anyagnak feldolgozása mindvégig szakszerűen komoly, de egyúttal élvezetes, főleg a számos érdekes széljegyzet révén és azon eljárás következtében, hogy a szerző szerencsésen egyesíti a gyakorlatot az elmélettel és ügyesen kerüli ki a száraz módszerességet. A könyvből különben is kiérzik, hogy írója európai és egyetemes színvonalon bírja és bírálja tárgyát. Nyelve egyszerű és világos, mondhatnám oly üde és zamatos mint az ép torna. Hogy elvéve saját nemzetét tolja előtérbe és szerintem tulságosan hangsúlyozza tárgyának fontosságát az ország védelmi erejére (l. pd. 24., 28. l.), hogy a történeti bevezetésben nem szól Lockeről, Comeniusról, a futás tárgyalásánál (25. l.) nem figyelmeztet a túlzás veszélyeire, hogy a 8. lapon „Österreich-Ungarn“-t írva, közjogi tévedést kövvet el,**) mindez mitsem vonhat le a munka becséből.

E kedvező ítéletem megokolása végett hadd soroljak fel a tartalomtól néhány „jó dolgot“. Ilyen mindjárt az a két táblázat (14. és 72. l.), mely a tornatanítás elméleti és gyakorlati kánonját és a játékok nyári tantervét állítja elénk, továbbá egy methodikailag és didaktikailag kidolgozott gyakorlati tornaóra a felsőbb osztályokban (48—53. l.). A tornagyakorlatokat a gyorsaság, az erő és az ügyesség szerint három csoportba sorozza és fejtegeti, Igen tetszetős és hatásos abbéli eljárása, hogy hasonlatok és összehasonlítások dolgában gyakran folyamodik az elméleti tantárgyakhoz. Így pl. midőn az alaphelyzetek pontos begyakorlását sürgeti, utal a matematikus és a nyelvész alapvető (elemi) munkájának fontosságára. A tornakedv élesztésére szolgáló eszközök ismertetésénél pedig az önkéntes torna, csatangolás (Kürtturnen) üdvös voltát imígy indokolja: „mi a történelem olvasmányok, mi a természetrajz kirándulások nélkül?“

Hogy mily szokatlanul magas, mondhatnám fenkölt szempontból nézi és bírálja szerzőnk mindazt, a minek a test neveléséhez köze van, azt mi sem bizonyítja jobban, mint a tornatanító személyével foglalkozó részlet (41—44. l.), a melyben ilyen mondatokkal találkozunk: a tornatanító az, a ki a torna nyers anyagába szellemet és életet lehel; az igazi tornatanító soha egy perczre

**) Ez a jövőben ki van zárva, a mennyiben Wickenhagen, ki egyúttal szerkesztője a Lipsében megjelenő „Zeitschrift für Turnen und Jugendspiel“ cz. közlönynek, Magyarországnak a folyóiratban való képviselésére e sorok íróját kérte fel.

sem feledkezik meg hivatásának eszményi voltáról; itt nem a hivatalnok, hanem a nevelő lép sorompóba; a tornázás a természet élvezése, mely anyja a hazaszeretetnek: „Ohne Pflege der Vaterlandsliebe ist die deutsche Turnkunst keinen Schuss Pulver werth!“ (l. még a 68. l.). Szóval Wickenhagen nem hamupipóként vagy altisztet lát a tornatanítóban, hanem tisztet, kit fenkölt nevelői missiójánál fogva, egyenjogúság illet meg a többi tanárokkal szemben.

Az a felsőbbség és széles látóör, melylyel a szerző, a ki egyúttal gymnasiumi tanár is, tárgyát kezeli, egy fontos és vitás kérdésre tereli gondolkodásunkat, oly kérdésre, mely nem csupán a tespedő közvéleményt fogja felrázni, de bizonyára tornatanítóinkat is meg fogja szólaltatni. Nem kevesebbre gondolok mint arra, hogy a tornatanító — akár mint melléktárgyat — még egy elméleti szakot is tanítson! Ez, igaz, nem csupán a tornatanítóké képzését reformálná alapjaiban, de egyúttal fegyelmezés, tanulói és tanári tekintély és fizetés dolgában is kiváló előnyökkel járna, mert természetes, hogy az így képesített tornatanár minden tekintetben egyenrangú lenne a többi tanárokkal. Tisztázzuk az elmélet. Én nyíltan kimondom, noha mindkét táborból heves ellenmondásra és erélyes tiltakozásra vagyok elkészülve, hogy a testi nevelés szempontjából előnyben részesítem azt a tornatanárt, a ki még egy elméleti tárgyat képes tanítani, azon 2—3 tantárgyból képesített (rendes) tanár felett, ki mellékesen tornatanítással is foglalkozik. Ma, sajnos, a két irány, a szellemi és a testi, nem csupán képzés, de személyek dolgában is nagyon ridegen áll egymás mellett, helyesebben egymás alatt. E különállást enyhíteni kellene minden eszközzel; minden rendbeli tanárnak saját és az ifjuság érdekében a másik rendből annyit kellene elsajátítania és kölcsönöznie, a mennyi csak lehetséges. Rég elmondta ezt már a német Spiess, a paedagogiai torna megteremtője: „a torna mint kötelező tantárgy az iskola szervezetébe beillesztendő; tanítását iskolázott paedagogusokra, helyesebben az illető osztálytanárookra kell bízni“. Ez utóbbi követelményt azonban a dolgok mai állása és fejlettsége mellett maga Spiess is alighanem a fenti értelemben módosítaná.

Figyelmet érdemel az is, a mit szerzőnk a tornaórák beosztásáról mond: „Mint gyakorlati szükség általánosan elismert dolog, hogy a tanóráknak az elméleti tanórákkal közvetlen kapcsolatban kell lenniök; a többség az utolsó tanítási óra mellett érvel“. (15. l.) Igen világos a statétafutás két módjának leírása (34. l.); ép oly helyes az, a mit az ifjusági játékok nemzetközi eredetéről mond (66. l.), úgyszintén a torna és játéktéren keletkező, fejlődő és megszilárduló barátságáról (68. l.). Komoly megfontolásra és meleg pártolásra érdemesek a tornázás segítő és élénkítő eszközei: az ének és zene, a díztornázás, vándorlások, szóval mindaz, a mit a „szabad tornázás“ (Turnkür) elnevezése alá szokás foglalni. A szerző figyelme még az osztálozásra is kiterjed, a hol nem érne be a pusztá számmal vagy rövid jelzéssel, hanem részletesebb, egyéni és szakszerű ítéleteket óhajtana. Az elméletet 24, épen nem sablon-szerű, tanulságos ábra támogatja, melyek közül felette érdekes a billenésnek (nyújtó) bemutatása 24 folytatólagos pillanatnyi felvétel alakjában. (40. l.)

Mindent összefoglalva, Wickenhagen könyvének olvasását és tanulmányozását nagyon ajánlom minden tanárnak, szaktárgyaira való tekintet nélkül, és örülnék, ha mihamarabb ilyen fajta és arányu (rövid és mód-

szerez) magyar könyvvel dicsekedhetnénk. Hisz közoktatási kormányunk néhány év előtt pályázatot is hirdetett a különböző fokú iskolák részére szerkesztendő játékkönyvekre! (I. Ottó J.: Ifj. játékok, Maurer: és társai Tornajátékok).

Ismertetésemet két üdvös dolognak indítvány alakjában való előterjesztésével fejezem be. Az első külön testnevelési szakosztályok létesítését czélozza tanári és nevelési egyesületeinkben, tehát a Magyar Paedagogiai Társaságban is, a másik a torna és a sport, szóval a testi nevelés műszavainak magyarítására és helyes magyarságára vonatkozik, a minnek élére, a most nevezett társaságok támogatásával, a Magyar Nyelvőr állhatna.

Kemény Ferencz.

Különfélék.

A pápai ref. főgymnasium tornavizsgálója a főisk. tornakeretben díszes közönség jelenlétében folyt le. Dobpergés és trombitaszó mellett bevonulással és a szabaddyakorlatok rendkívül szabatos előadásával kezdődött a műsor. Ezt követték a közönség nagy érdeklődése mellett lefolyt különféle versenyek és a szertornázás. A testedző gyakorlatok bemutatása és láttára valóban nemes élvezetet nyújtottak a közönségnek és ifjuságnak egyaránt. A vizsga befejeztével Antal Gábor püspök lelkes és buzdító beszédet intézett az ifjusághoz, egyzersmind elismerését fejezte ki a szép eredményért k. *Tóth Pál* főisk. tornatanárnak. Ezután Kis Ernő főgymn. igazgató kiosztván a versenydíjakat és jutalmakat, köszönetet mondott a valóban nagyszámu és előkelő közönségnek a verseny huzamossága daczára sem lankadó meleg érdeklődéseért. Az egyes versenyeken az első díjat nyerték a következők: Sikfutásban Horváth Zoltán, póznamászásban Pápai János, kötélmászásban Ferenczi Gyula, magas nyújtón Horváth Lajos, Ablak-ugrásban Göbel Károly, távolugrásban Péntes Mihály, magasugrásban Fekete János, Kovács Bálint, Horváth Lajos, távolba ugrás második csoportjában Hegedüs József, Magas korláton Szigeti József, súly-dobásban magasra Kovács Bálint, távolra Kovács Bálint, rudugrásban Varga Pál, függeszkedésben Horváth Lajos. Az első díj 5 korona volt. — Ezekon kívül mint szorgalmas tornászok jutalmaztattak: Bürgner Gy., Lukács B., Ziffer Sándor, Somogyi Gy., Baron R., Schön B., Fischl B., Varga Pál, Kovács Bálint, Szigeti József, Sohár Kálmán, Végh János, Koltay Kálmán, Ábrahám József, Fánésik Jenő, és Kovács Bálint mint legjobb súly-dobók 4—4 koronát. Horváth Lajos mint legjobb nyújtó-tornász 1 drb aranyat kapott. Összesen 134 korona és 1 drb. arany osztott ki az ifuság közt. Ehhez járultak: a főiskolai pénztár 100 koronával, Saáry Lajos ügyvéd ur 1 drb. arannyal, Körmendy Sándor egyh. ker. főjegyző ur 10 koronával, Hajnoczky Béla ur 8 koronával, Barthalos István ügyvéd ur 6 koronával, Kis József igazgató ur 6 koronával, és Dr. Koritschoner Lipót ügyvéd ur 4 koronával.

A Deutsche Turnerschaft július hó 23—26-án rendezi IX. tornaünnepélyét Hamburgban, melyre a szövetségi tornaegyleteket meghívta. A tornaszövetség titkáranak felhívására eddig már 14-en jelentkeztek, még pedig Budapestről 5, Temesvárról 3, Szegedről 2, Sopronból 2, Eperjes és Pécsről egy-egy. Minden esetre szép lenne, ha a magyar tornászok egy 30—40 tagból álló csapattal jelennének meg az ünnepélyen, melyen valószínűleg nagyszerű fogadtatásban részesülnének.

A hódmezővásárhelyi torna- és vívó-egylet, melynek tagjai közül Szilágyi mint súlydobó recorder, athleta, Szathmáry mint vívó és Gaál mint uszó és athleta, országos híriek, augusztus hó 21 én tartja meg 10 éves fennállásának emlékére országos versenyét. Az egylet megkeresésére a tornaszövetség a tornász főversenyre tiszteletdíjat tűzött ki, és a szövetséghez tartozó egyleteket részvételre szöllította fel. A verseny iránt nagy az érdeklődés és biztosra vehetjük, hogy a legsikerültebb lesz valamennyi közt, mert nem csak tornászok, hanem az athleták, kerékpárosok és uszók is ott lesznek, a sport minden ágára lévén versenyek kitzüva.

Az „Aradi Kerékpár-Club” folyó évi július hó 9—10-én Kolozsvárról—Aradra országos országúti távversenyt rendez.

Egy könnyü kerékpár kerestetik jó állapotban. Ajánlatok Héjas Pál, Csurgó, Somogy-megye cím alatt küldendők.

A turista-egylet júliusi kirándulásai. *Július 10-én.* Kismaros, Morgóvölgy, Kospallag, Sóshegyek, Irtás-puszta, Mária-Nosztra, Szob. Indulás a máv. nyug. p. u. ból reggel 6 óra 14. p.-kor. Gyaloglás 8 óra. Elelmet kiki magával hoz. Vasuti költség 1 frt 25 kr. Vezető: Jász Géza. Délutáni kirándulás. Pomáz, Kőhegy, Szt.-Endre. Indulás a szent-endrei h. érd. vasut Pálffy-téri állomásról d. u. 2 óra 35 perczkor. Gyaloglás 3 óra. Vezető: Benkó Mihály. *Július 17-én.* A Gerecsébe. Indulás július 16-án d. u. 4 óra 30 p.-kor a máv. keleti p. u.-ból Almás-Füzitön át Piskére (meghálás). Július 17-én a Nagy-Pisznicze érintésével a Gerecsére. Innen a Fehérkő és a Bányahegy (márványbányák) érintésével Tolnán vagy Tarjánon át Felső-Gallára. Hazatérés az este 7 óra 8 perczkor induló vonattal. Gyaloglás 10 óra. Elelmet kiki magával hoz. Vasuti költség 2 frt 45 kr. Vezető: ifj. Graf Ede. *Július 24-én.* Verőcze, Szokolya-Huta, Királyrét, Nagy-Inócz, Hideghegy, Csoványos, Fultánkereszt, Szokolya-Huta, Verőcze. Indulás július 23-án d. u. 4 óra 35 perczkor Verőczére (fürdés, vacsora és meghálás). Gyaloglás 10 óra. Elelmet kiki magával hoz. Vasuti költség 1 frt. Vezető: Jász Géza. Délutáni kirándulás: Zugliget, Szép Juhász, Hárshegy, Lipótmező. Indulás a közuti vaspálya Zugligeti végállomásától d. u. 3¹/₂ órakor. Gyaloglás 2¹/₂ óra. Vezető: Papp Jenni urhölgy. *Július 31-én.* Délutáni kirándulás. Pilis-Csaba, Bükkös-kuti árok, Nagy-Szénás-hegy, Boroka-árok, Pilis-Csaba. Indulás a máv. nyug. p. u.-ból d. u. 1 óra 25 p.-kor, vagy a Buda-Császárfürdő kiterőtől d. u. 1 óra 19 perczkor. Gyaloglás 3 óra. Vasuti költség 50 kr. Vezető: Liedermann Emmd urhölgy.

A Magyar Testgyakorlók Köre június 19-én rendezett athlétikai- és kerékpár- házimérkőzése a következő eredménnyel folyt le: I. 100 yardos sikfutás. Két előfutam, 8 induló. A döntőfutamban Biró és Schiller holtversenyben érkeztek a célhoz. Idő; 11⁵/₁₀ mp. III. 1609 m. sikfutás. (Nyilt) I. Malcsiner Gyula (M. T. K.) 4' 53". 2. Ujváry Cseh Ödön (M. U. E.). IV. Súlyemelés 50 kgr. vasruddal. (Myilt) I. Weisz Richárd (M. T. K.) 21 pont. 2. Friedmann (M. T. K.) 18 pont. 3. Erdős (M. T. K.) 11 pont. V. Távolugrás handicap. 1. Weisz Richárd (1.20 m. e.) 6.55 m. 2. Schiller (helyről) 6.21 m. 3. Weisz (60 m. e.) 5.80 m. VII. 804¹/₂ m. sikfutás handicap. 1. Malcsiner (helyről) 2' 14". 2. Weisz (30 m. e.). 3. Fatzznay (55 m. e.). VIII. Vigaszverseny 200 yard. 1. Kovács István (M. U. E.) 2. Boros (M. T. K.).

A „Magyar uszó-egylet” Péter Pál-napi nemzetközi uszóversenyének eredményei: I. Megnyitó-verseny.

224 m. Első Klein G. (MUE.) 3:31, második Juventus K. II. Egyleti bajnokság. 100 yard. Első Gräfl Ö. 1:7³/₅; második Biegelbauer A. és Braunberger H. holtversenyben. III. Junior uszás. 100 yard. Első Fliegl K., második Kugler J. (III. TVE.), harmadik Klein G. (MUE.) IV. Egyleti bajnokság. 804'5 m. Első Gräfl K. (MUE.) 12:48¹/₅, második Lindner E. (BTC.) V. Juniorok kitarító versenye. 804'5 m. Első Fliegl P., második Gál L. (MUE. VI. Háton uszás. 100 yard. Első Sugár E. (MUE.), második Pétery Gy. VII. Gyermekes versenye. 50 yard. Első Cákberky és Guttman J. VIII. Csapatverseny. 134'4 m. Első „MUE.“ 1:32.

Szerkesztői üzenet.

L. M. Budapest. Az ifjusági tornaversenyekre, mint már jelentettük, szeptemberben visszatérünk, akkor felhasználjuk megjegyzéseit. Köszönjük jóindulatát. — **E. J. Szatmár.** Köszönjük az értesítőt, a jelentést közöljük belőle. — **Dr. N. R. Debreczen.** Köszönjük a tudósítást. — **T. P. Pápa.** Köszönöm szívességed és jó kívánságaid. Vidám üdülést a kiérdemelt szünidőre.

A Continental Pneumatic mindenütt diadalt arat. — Mult hét vasárnapján Temesvárott és Sopronban, csütörtökön pedig Kolozsvárott nyerék el az összes díjakat Continental Pneumaton.

E sikerek bizonyítják, hogy a legtöbb versenyzők mily előszeretettel használják e hírneves pneumaticot, mely megbízhatósága révén a diadalt mindig biztosítja.

Hirdetések elvételnek a kiadóhivatalban VIII. József-körút 43. szám

Uj! Uj! Uj!
Távcső (Törvényesen védve)

Ezen kitűnően szerkesztett távcső 10-szeresen nagyit, mi csak a legkitűnőbb tábori csövekkel található. Megkapóan nagyszerű távolhaladás. Minden tekintetben határtalan eredmény. Különösen utazók, kirándulók és vadászok számára. Egy vásárlás minden várakozást felülmul. **Ára csodálatosan olcsó csak 2 frt 75 kr.** (bérmentve) elegans tokban. Utánvétellel is küldi.

C. Schatz,

Bécs, II. Kleine Piarrgasse. Nr. 31.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúzását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T.
BUDAPEST.

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Égész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 22. sz.
I. em. 2. a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vívó-Club,
Érsekújv. Vívó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornászó- és Vívó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vívó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vívó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Úszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Ovári Torna- s Vívó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljai helyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sopronkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vívót-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet.
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szőlőki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A tornázás a fővárosban.*)

Vannak igazságok, melyeket nem lehet elégszer hangoztatni. Ilyen az is, hogy tornázzunk, mert csak ép, egészséges testben lakhatik egészséges lélek.

Mindig akadnak emberek, kik a tornázás hasznát kétségbe vonják, azt szükségesnek nem tartják; sőt vannak olyanok is, kik, a hol csak lehet, ártanak a tornázás ügyének. Ezt elég rosszul teszik, mert ha nyakát nem is szegik e szép ügynek, amit különben sohasem fognak elérni, mégis késleltetik a fejlődésben, kárára a nemzetnek és az ügynek. Hol állhatnánk már is, ha az irányt adó körök nem hallgattak volna olyan kísérletező tanácsadókra, kik többnyire saját céljaik előmozdítására ártottak a tornázásnak!

Főbb vonásokban az a tornázás célja, hogy erősítse, ügyesítse a testet, fejlessze az izmokat, előmozdítsa az anyagcserét, gyorsítsa a vérkeringést, általában a belső szerveket fokozott tevékenységre kényszerítse, közvetve a lélekre is hasson, bátorságot és önismeretet szerezzen, önállósághoz szoktassa az embert, kitartást öntsön beléje és az egyesek útján használjon a nemzeteknek, az egész nemzetiségnek.

Ezeket kívül a tornázás olyan ügyességekre tanít, melyeknek az életben közvetlen hasznát vehetjük. Ilyenek: a különféle ugrások, a mászás kötélén és rudon s az egyensúlyozásnak különféle alakjai.

Különösen jótékony hatással van a fejlődésben levő testre. A jól vezetett tornázás mindig arra törekszik, hogy a testnek összes izmait foglalkoztassa, miáltal azután a fejlődésben levő test sokkal természetesebb lesz, annak belső szervei egészségesen fognak működni és biztosabbá teszik az egészséget.

Ha már ennyi jóval szolgál a tornázás, nem e csodálatos, hogy mégis akad ellensége?

Régi dolog, hogy aki valamit alaposan nem ért és mégis hozzászól, rendesen több kárt tesz, mint hasznot hajt. Így vagyunk a tornázással is.

Hány ember van ma már, ki itéletet mer a tornázásról mondani! Hány ember, aki azt hiszi, hogy érti, ismeri? Hogyis ne, hiszen látta. Látta, mily szűk, sötét, poros teremben, hiányos és rossz felszereléssel vezetett egy tanító vagy tanár 60—70 fiut.

Persze, és sajnos, hogy látta. De kérdem már most, tehet arról az ügy, hogy a hatóságok a törvény, a rendeletek daczára nem adnak kellően felszerelt, tágas és világos helyiségeket? Tehet arról az ügy, hogy egyes iskoláknak közegei elég hanyagok, sőt lelketlenek és nem teszik meg kötelességüket, nem gondoskodnak a tisztaságról? Oka annak a tornázás, hogy p otekeziós tanerők rossz hirbe hozzák? Mindebben bizonyára ártatlan az ügy.

Kísértsék csak meg a hatóságok, adják meg a törvényt szabta kellékeket a helyes testneveléshez, adjanak tisztességes és jól felszerelt tornatermeket hozzájuk való nyári tornahelyiséggel és alkalmazzanak olyan tanerőket, kik nem kegy által csöppentek állásukba.

A magyar ifjúságot szerető és az ügyet önzetlenül szolgáló képzett férfiakat állítsanak a tornázás élére, kik az ügynek lelkes barátai, azt szeretettel ápolják, abban felneveltettek. Azután ne tekintsek a hatóságok a tornaügyet nyugnek, majdnem szükséges rossznak, melynek csak azért tesznek eleget valahogy, mert a törvény parancsolja.

Avagy nincsen ügy?

Nézzünk csak végig a gyönyörű külsejű székes fővárosi közép-, polgári és leányiskolák tornatermein. És mit tapasztalunk? Azt, hogy alig van iskolája a székesfővárosnak, mely türehető viszonyokkal bírna e téren. Azért mondom alig, mert összesen csak két iskola van

*) E minden tekintetben figyelemre méltó cikk a Pesti Naplóban jelent meg és irójának igazi szakértelmét és gazdag tapasztalattát mutatja. Szerk.

itt (az elemi iskolákat nem számítva amely, úgy ahogy megfelel a követelményeknek, bár nem kifogástalan. Annál szomorúabbakat tapasztalunk a többi iskolákban. Ott van például a VIII. kerületi községi reáliskola tornaterme, szűk dohos pinczében, udvara kicsi; a református gimnázium (új épület) tornaterme kicsi és félig pinczében, az V. kerületi állami gimnázium tornaterme nagyobb szoba inkább, mint terem, mely sötét, magtárnak sem jó, nemhogy tornateremnek; udvara van, de kicsi és az sem használható; a IV. kerületi községi reáliskola, melynek növendékei eddig szép, tágas, tisztalevegőjű csarnokban tornáztak, beszorítottak egy 126 négyzet méter területű boltozott helyiségbe, melynek kevés a világossága és még kevesebb a levegője; a VI. és VII. kerületi polgári fiúiskolák tornatermei, különösen az utóbbi, mely nincsen 100 m² területű, a lehető legrosszabb padlóval és tornázik benne 50—60 tanuló, kiknek legalább egy 240 m² területű terem kellene. A két felsőbb leányiskola tornaterme, mely valamivel nagyobb egy rendes szobánál, és tornázik benne egy-egy órában 30—40 leány. Ilyen és hasonló állapotok vannak a többi középiskolában. És nincsen senki, ki e szerencsétlen és türheterlen állapotokat ellenőrizné, ki azokat a szegény gyermekeket, kik ilyen helyiségbe vannak kárhóztatva, megszánna és segítene rajtuk. Orvosok és szakemberek hiába tettek jelentést, hiába irtak és beszéltek róla, az egész amit elértek, az volt, hogy a papírost és időt fogyasztották.

E szűk és sötét helyiségek ezenfelül többnyire padozottak, a tanulók rendes cipőjükben tornáznak, mert nem vehetnek tornacipőt. Elképzelhető az a piszok és por, melyet a sáros, poros cipők okoznak.

Nagyon elkélne a magasabb köröknek igazi érdeklődése az ügy iránt. Miért fejlődött Németországban oly hatalmasan a tornázás? Azért, mert a császári családtól a polgárokéig szerették és szeretik. Ők tudják, mit bírnak benne, milyen nélkülözhetetlen kicsinynek, nagyoknak egyaránt. A porosz császár szívesen látogatja a tornászok ünnepségeit; ha pedig személyesen nem teheti, helyettesített magát. Miért álltunk mi is jobban e téren a 70-es évek végén? Mert a hatóság érdeklődött az ügy iránt az ünnepségeken jelen voltak a miniszterek, a polgármesterek, tanácsok, országgyűlési képviselők és a szülők, kik mind örömmel szemlélték fürge, ügyes fiaiknak felvonulását, szabad- és szorgyakorlataikat és versenyeiket.

Most találhatnának örömet bennük, de ma a közönség csak csekély számban érdeklődik az ilyenek iránt, az a töredék is nem a helyes testnevelés szempontjából bírál, hanem pusztán a versenyekben elért eredmény után; nem azt nézik milyen gyönyörűen fejlődött testük van, milyen ügyesek, szépek mozdulataik, hanem mennyit bírnak ugrani, milyen gyorsan futni, mászni. És ha nem üti meg a képzelt vagy óhajtott mértéket, számba se veszik, mert hiszen ők már ennél nagyobb ugrást, a futásban jobb eredményt is láttak, esetleg hallottak. Elfelejtik, hogy ez a testi nevelés ügye és sajnálják, hogy nincsen totalizátor.

Minden tantárgynak, melyet a középiskolában tanítanak, megvan a haszna. Így a tornázásnak is. Csak hogy míg a tanuló lelkének kimivelésére 24—30 órát fordítanak hetenkint, addig a tornázásra csak kettő jut. Míg a többi tantárgyak alapos jó tanításához minden eszköz rendelkezésre áll, addig a tornázásnál a legszükségesebb, a tér is hiányzik. Tessék azután eredményt felmutatni. Pedig a tanulónak testi fejlődése és épségben tartása van oly fontos, mint lelkének művelése.

A tornázáshoz okvetlenül hozzá tartozik a játék is, kiegészítő része, s azért gyakorlandó is.

A tornatanároknak szemére vetik, hogy nem gyakorolják a játékot az iskolában. Könnyű azt csak úgy odavetni, tessék azonban az okokat is puhatolni. Mert itt is úgy vagyunk, mint az a bizonyos bíró, kit a püspök felelősségre vont, amiért nem harangoztatott eléje. Mert nem volt harangja. Mi is azt felelhetnők, hogy százegy okunk van, miért nem üzethetjük a játékokat. Először is: mert nincsen helyünk. Míg a fővárosban azon lesznek, hogy minden talpalatnyi területet beépítsenek, míg a székesfőváros olyan iskolákat épít, melyeknek udvaruk nincsen, amit pedig engedélyeznek, az is a legszűkebbre van mérve, mert hiszen a nagyobb udvar területpazarlás — addig ezek az állapotok nem is foghatnak változni.

A kormány játzó-tanfolyamokat rendez, de arról, a mi a legfontosabb: játékterekről nem gondoskodik. Adjon játzótereket és a játékok rendezését bizza a hivatottakra.

És sajátosságos. Máshol, külföldön például, a hatóságok járnak elül jó példával és hasítanak ki egy-egy területet játzóterül. Ott tudják, hol kell kezdeni, hogy eredményt érjenek el. Legutóbb is Braunschweig városa egy millió márkánál többet ajánlott fel játzóterek megszerzésére. Nálunk a szakférfiak és napilapok évek óta teljes odaadással törekednek játzótereket létesíteni, és mindenütt legalább is közömbösségre, nem ritkán határozott ellenállásra akadnak. A székesfőváros művezetői kérelmezték a felszabadult piacoknak játzóterekké való átalakítását és mi történt? Azt, hogy valamennyit parkirozták. Még csak egy részét sem hagyták meg, ahol a 9—12 éves fiúk labdázhatnának, vagy egyéb játékot üzhetnének.

De ha már ezeket elvették, miért nem adnak közös játzótereket? Miért ne lehetne minden kerület polgári és középiskoláinak egy-egy közös játzóteret adni, a nagyobb kerületeknek kettőt is?

Tornázásunk mindaddig nem is fogja a kellő színvonalat elérni, míg tisztességes helyet nem adnak a hatóságok, míg derék, képzett tanerők nem fogják vezetni és míg minden iskolának nem lesz tágas udvara, vagy közös játzóhelye.

Hogy tehát a szülők nyugodtan bocsássák gyermeküket az iskolákba, nagyon itt volna az ideje annak, hogy a hatóságok teljesen megfelelő tornatermekből, jó tanerőkről és tágas udvarokról vagy közös játékterekről gondoskodjanak.

M. J.

A budapesti regatta.

Julius hó 3-án rendezte a Magyar Evezős Egyletek Országos Szövetsége ezidei budapesti nyilvános amatőr-evezős versenyét a Margitsziget mentén a pesti Dunaágban. Táv: 2000 m. A budapesti egyesületek közül a Hunnia kivételével mind indult, továbbá a „Szegedi Csónakázó Egylet“, a „Maros“ aradi evezős egylet és az idegenek közül a Veslarsky Club „Slavia“ Prágából. A Neptun megyeri Paukovits Ernővel a skiff bajnokságot a favorit Szandner Béla (Nemzeti) ellen, továbbá a 2. első osztályu négyes versenyt, a Maros ellenében. A Maros szép diadalt arat a tiszai regatta szövetség díjában jól összeévezett négyesével a V. K. Slavia felett, kiken meglátszott, hogy a hosszadalmas ut, a kénytelen training szünetén kívül, a szokatlan viz is nehézséget okozott. Reméljük azonban, hogy ez első kísérletük meddő volta nem fogja őket visszariasztani

s még találkozunk szineikkel a budapesti regattán. A Szegedi Cs. E. 1 csónakhosszal nyeri a palánkös négyest a Maros és Duna előtt. A „Magyar Athletikai Club csónakdája“, mely tavaly első nyilvános szereplésével már figyelemre méltó szép eredményt el, ezuttal ismét előnyösen mutatta be az athléták versenyképességét a vízen is. Az első versenyszámban megnyeri a juniornégyest, legyőzvé két hosszsal a Neptunt, melynek a junior győzelmei egyik büszkeségét képezték. A másik versenyszám eldöntetlen maradt vasárnap. Ennek oka az volt, hogy a startnál a M. A. C. csónakda csapatán kívül a startra kijelölt időben nem jelent meg más csapat s így a starter elindította az athlétákat. Egy idő múlva megjelenik a Neptun-csapatja, késése okául felhóvzván azt, hogy át kellett vennie kormányosát az V. számban résztvevő Neptun-csapatától. Protest után indulnak s 40'-el a M. A. C. után érkeznek a célhoz, a hol is a jurynak protestjüket bejelentik a start s a verseny érvényes volta ellen. A yuri, miután a starter előtte kifejtette, hogy az M. A. C. csapatot bár 2'-el a kitűzött idő előtt, de jóhiszeműleg indította, miután más csapat a láthatáron nem volt, akképpen dönt, hogy a verseny az eredeti startra kitűzött időben kedden újra folytatandó.

A rendezés tekintetében nagyobb súlyt vélnénk fordítandónak az időmérésre. Bár evezős versenyeknél folyó vízben az időmérés nem bír oly fontossággal mint teszem: athlétikai vagy kerékpáros pályaversenyeken, de összehasonlítások szempontjából mégis érdekes. A távra való tekintettel csak villamos méréssel vélnők megoldhatónak az időmérés kérdését.

I. *Állami díj*. Négyevezős kormányossal, juniorok számára. Vándordíj. Védő Neptun.

1. Magyar Athletikai Club csónakdája. (Raics Aurél, Abrai Zoltán, Dobák Emil, Raics Lajos. Kormányos: Dr. Csupor József.) 6'19".

2. „Neptun“ 2 hosszsal.

3. „Duna“.

M. A. C. biztosan győz.

II. *Bajnoki verseny*. Skiff. Vándordíj. Védő: Szandtner Béla Nemzeti H. E.

1. Paukovics Ernő „Neptun“ 6'9".

2. Szandtner Béla „Nemzeti“.

3 hosszsal.

Hübner „Nemzeti“ nem indul. Szandtner volt a favorit, de nem mutatta ezuttal szokott formáját. Paukovics 3 hosszsal első.

III *Tiszai regatta szövetség díja*. Négyevezős kormányossal. Időleges vándordíj. Ötszöri megvédéshez kötvé.

Védő: Neptun 3, Pirat 1, Maros 1 győzelemmel.

1. „Maros“ (Schór Lajos, Jankó Imre, Laczay Gyula, Vanney Gyula. Korm.: Gurányi Pál.) 6'8 $\frac{1}{2}$ ".

2. „Veslarsky Klub Slavia“ (Prága).

2 $\frac{1}{2}$ hosszsal.

IV. *Négyevezős verseny kormányossal*. Palánkös hajók. Tiszteletdíj.

1. Szegedi csónakázó egyesület. (Dr. Rainer Gyula, Meák Gyula, Pálffy Dániel, Dr. Gerle Lajos Lajos, Kormányos: Kaszó Elek.) 6'38".

2. „Maros“ 1 hosszsal.

3. „Duna“ 4 hosszsal.

M. A. C. nem indul.

V. *Négyevezős verseny kormányossal*. (I. oszt.) tiszteletdíj.

1. „Neptun“ (Knorr Elek, Mészáros Ferencz, Paukovics Ernő, Tóth Jenő.) 5'41".

2. „Maros“ 1. III. 2. hosszsal.

V. K. Slavia nem indul.

Maros elkormányozza magát, holt vízbe kerül s küzdelem árán sem éri el az elsőseget.

VI. *Négyevezős verseny kormányossal*. Tiszteletdíj. A Magyar Athletikai Club csónakdája az I. versenyben szerepelt csapata a startnál kellő időben megjelenvén, a starter elindítja s 5'50" érkeznek a célhoz. Neptun késve jön a starthoz, elindul és 6'30" alatt érkezvén be, protest emel. A versenybíróóság e versenynek kedden ugyanazon órában való megtartását határozza.

Kedden a startnál a protestáló Neptunk csapata nem jelenik meg. Az athléták (Raics Aurél, Abrai Zoltán, Dobák Emil, Raics Lajos, korm. dr. Csupor József) rovoerverben teszik meg a távot. Az erős szél miatt az addig is átcsapott hullámok a Nemzeti háza tájékán elborítják a csónakot, az athléták visszautasítva minden segédkezést, ennek daczára beviszik csónakukat a célhoz. Ezen bravuros magatartásuk folytán zajos ovációkban részesíti őket a versenybíróóság s a szemlélő sportpublikum.

M. K. A. S.

A II-ik tanügyi kongresszus határozatai a testi nevelés ügyében.*)

1. Kik vezessék az ifjuság testi nevelését, önálló tornatanárok, vagy oly rendes tanárok, kik melléktárgyként tanítják a tornát?

Előadó: Kovács Rezső.

Határozat: 1. A most alkalmazásban levő tornatanárok vezessék továbbra is a testi nevelést; még pedig

a) a külön tornaszaktanárok olyképen, hogy méltányos javadalmazással egybekötött, rendszeres alkalmazás mellett biztosítsák nekik kellő befolyás a magaviseleti osztályzatra és szerepeljenek mindenütt mint a tanári kar rendes tagjai;

b) a rendes tanárok olyképen, hogy egyéb tantárgyak nagymérvű oktatásától fölmentendők.

2. Az ezután alkalmazandó tanerők a rendes tanárok sorából veendőek, kiknek főtantárgya 4 osztályban, minden osztályban heti 3 órában a torna s melléktárgya valamely elméleti tantárgy, összesen legfeljebb heti 4 órában.

3. A rendes tanár, ha elérte 45. életévét, a torna-oktatást alól fölmentendő, melléktárgyából főtantárgy lesz s a testi nevelést más, fiatalabb kartárs veszi át.

2. A torna alóli felmentés.

Előadó: Dr. Waldmann Fülöp.

Határozat: 1. A testileg nem ép tanulók a tornázás alól felmentendők.

2. A felmentés az iskolaorvos, vagy a hol az nincs, hatósági orvos bizonylata alapján történjék.

3. A felmentés szólhat az egész évre (állandó felmentés), vagy bizonyos időre (ideiglenes felmentés) és bizonyos gyakorlatok alól.

4. Minden tanuló vizsgáltsék meg a tanévben legalább egyszer, lehetőleg az év elején; a hol lehetséges, ott többször is.

*) Ez alkalommal a határozatokat és Szaffka Manó értekezését közöljük, a határozatokra visszatérünk. Szerk.

5. Az iskolaorvos, vagy a hol az nincs, hatósági orvos látogassa meg olykor-olykor a tornatermet és kísérelje figyelemmel a tanulók tornázását.

6. Végül illetékes orvosi igazolvány alapján a tanuló, egyes — egészségére esetleg káros — tornanem aól felmenthető.

3. Mik képezik és mily mértékben a testi nevelés anyagát a különböző fokú iskolákban a) fiú, b) leányiskolákra vonatkozólag.

Előadó: *Szedlacsek Lajos.*

Határozat: Mondja ki a kongresszus: hogy általában a testgyakorlást az eddiginél jóval több időben s tiszta levegőn, lehetőleg szabad ég alatt szükséges eszközölni; e végből társadalomnak és iskolának keztefogva arra kell működnie, hogy nyílt játszótérek és tágas, jól felszerelt tornacsarnokok létesüljenek; a testgyakorlás anyaga a növendékek testi és szellemi fejlettségéhez mért legyen, távol minden megerőltetéstől (trainingtől); módot teremtsünk arra, hogy a torna és játék mellett kirándulásokban s nyáron uszásban, télen korcsolyázásban vegyen részt minden növendék;

az elemi iskola főanyaga a játék. Ezenkívül, miután falusi iskola inkább a testi munkával járó pályákra készít elő, azért itt a szergyakorlatok közül csak a gyakorlatibb jelentőségűek (ugrás, mászás), a szabadgyakorlatok közül csak 2—4 ütemesek végzendők; a katonai rendgyakorlatokra nagyobb gondot kell fordítani s a kettősrendek képezésével betetőzni. A városi-elemi iskola tananyaga bővebb lehet;

a középiskola miniszteri utasításaiból törleendő egyes összetettebb katonai és torna rendgyakorlatok, melyek sokkal több figyelmet, megfeszített elmémunkát igényelnek, mint a mennyi a gyakorlati hasznuk; ugy szintén kimondandó, hogy mellőzni kell, a nehéz, merészebb szergyakorlatokat, melyek a paedagógiával homlokegyenest ellenkeznek s mégis sok iskolában kísértenek;

a tanítóképző ugyanazt a tornaanyagot végezze, a mely a középiskola felsőbb osztályaiban kötelező, ezenkívül a tornatanításnak ne csak elméletét tanítsa, hanem a növendékeknek módot nyújtson elemi iskolai tanulók tanítására is;

a leányiskolák uralkodó eleme a játék, főelve a nőiség megóvása legyen — egyebekben pedig az elmondottak.

4. Kellenek-e tornafelügyelők, s mi lehetne azok hatásköre?

Előadó: *Hadik Rikárd.*

Határozat: Mivel napjainkban nincs a tanügyi kormányzat olyan közege, melytől a testi nevelés mikéntjére nézve tanácsokat kérne, s a mely nevelésünk ezen ágát az országban ellenőrizze: azért mondja ki a II. országos tanügyi kongresszus, hogy

a) az országos tornafelügyelők szükségesek, és

b) hogy ezek hatásköre kiterjed ugy a fiuk, mint a leányok testi nevelésének ellenőrzésére.

5. A tanulók szellemi túlterhelésének kérdése.

Előadó: *Dr. Aujeszky Aladár.*

Határozat: A szellemi túlterhelés ellensúlyozására szüksége volna, hogy nagyobb gond fordítottassék a tanuló teste fejlesztésére; ajánlatos volna a tantervek reviziója, egységes módszer a tanításban, mely megköny-

nyitené a tanulását; végre kívánatos volna, hogy a szülők is kevesebb melléktárggyal foglalkoztassák gyermekeiket odahaza, hanem e helyett több gondot fordítanának testi nevelésükre. Az iskolában szükséges legalább heti 3 óra tornázásra és hetenként egy fél délután játékra.

6. Hogyan rendeztessenek a tanulók tornaversenyei, hogy az egészségre és erkölcsre veszélylyel ne járjanak?

Előadók: *Nagy Sándor és Maurer János.*

Határozat: 1. Országos tornaverseny csak minden negyedik évben tartassék Budapesten. Kerületi verseny csak minden második évben, még pedig ugy, hogy sem az országos verseny évében, sem a megelőző évben kerületi verseny ne legyen.

2. A versenyre utazó tanulókat az intézet igazgatóján és tornatanárán kívül annyi tanár kísérelje, hogy minden tíz tanulóra egy felügyelő jusson. Ezen kívül egy iskolaszolgá is elviendő.

3. A versenyben résztvevő tanulók egy órára se maradjanak felügyelet nélkül s a verseny ideje alatt teljesen katonai fegyelem alatt álljanak s csapatjuktól egyedül ne távozzanak semmiféle ürügy alatt. Rokonok és ismerősök az igazgató vagy felügyelő tanár engedélye mellett a pihenő órákban a szálláson fölkereshetik a tanulókat.

4. Mindenkinék e közös szálláson kell laknia. Magánszállásra senki sem bocsátható, még szülői kívánságára sem.

5. A város nevezetességeinek megtekintése csoportonként az igazgató vagy a felügyelő tanár kíséretében történjék. A kijelölt étkezési helyre, színházba vagy más, a tanulók erkölcsiségét nem veszélyeztető látványosság-hoz 10—10 tagból álló csoportokban a felügyelő tanárok ellenőrzése alatt mehetnek a tanulók. Este 10 órakor köteles mindenki szállásán és az ágyban lenni, hol a csendre és rendre szigorú felügyelet gyakoroltassék s az intézet igazgatója fölváltva a felügyelő tanárokkal féljelenként éjjeli őrseget tartsanak. A fegyelem ellen vétő tanuló példaadás végett azonnal haza küldendő az iskola székhelyére s ott szigorú fegyelmi eljárás alá vonandó.

6. A dohányzás a versenyek alatt sehol, főképen azonban a versenytéren, meg ne engedessék.

7. A versenyek elbirálása szigoruan az elfogadott versenyszabályok alapján eszközöltessék. Azért a bíróság csakis szakemberekből állítandó össze.

8. Tömeges versenyek és játékok szintén külön-külön bírálók által figyelendők meg s a bírálat írásban nyújtandó be a versenybírószághoz.

9. A mintacsapatok gyakorlatai a Vallás- és Közoktatási miniszteriumtól kiadott utasítások szellemében állítandók össze s azoknak anyaga a verseny előtt két héttel írásban beterjesztendő a rendező bizottsághoz. E nélkül a versenyre senki se bocsáttassék. Veszélyes vagy czirkuszi gyakorlatok mellőzendők s a mely tanintézet a nevelési tornázás keretébe nem tartozó gyakorlatokat mutat be, az a versenyben való részvételtől azonnal eltiltandó.

10. A középiskolai és hasonló koru ifjaknak a versenyekre való idomítása (training) veszélyes lévén, az szigoruan eltiltandó.

11. Az egyéni versenyekre nevezés helyett sorsolással jelöltetnek az egyes iskolákból versenyre bocsáttandó tanulók, még pedig 2 nappal a verseny előtt.

12. Az egyoldalúság elkerülése végett az egyéni

versenyek ne legyenek egyszerű, hanem megfelelően összetett versenyek.

13. A csoport versenyekből az abszolút legjobbak bocsáttassanak döntő versenyre.

14. A jelenleg divatozó díjazása a versenyzőknek arany, ezüst és bronz érmekkel, elvetendő; helyette a nemzeti színű szalaggal díszített babérkoszoru és elismerő oklevél, vagy egyéb, a tanulóknak megfelelő kitüntetés nyújtassék.

15. A versenyek csak délután tartandók s több napot vegyenek igénybe. Ártalmatlan frissítőkről gondoskodni kell, az ártalmasok eltávolításra. Mentőszekrény mindig legyen kéznél.

16. A versenyekre a tanulók és a kísérő tanárok egészen díjtalanul utazhassanak.

7. A tornatanár egészségének megóvása.

Előadó: *Dobóczy Lajos.*

Határozat: 1. Tétessék a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium által szigorúan köteleességüké az összes iskolafentartó hatóságoknak, hogy a hol nincsenek kifogástalan tornahelyiségek, ott ilyenekről haladéktalanul gondoskodjanak, nem feledvén el a tanulók számának lehető szaporodását.

2. Az iskolafentartó hatóság meg nem engedheti, hogy a tornatanítással foglalkozó tanárok heti óráinak száma tizenhétnél, napi óráinak száma pedig háromnál több legyen. Az egymásután adható tornaórák száma kettőnél több semmiesetre sem lehet, a mi az órarend készítésénél szem előtt tartandó.

3. Egy tornaórában legfeljebb 50—60 tanuló vehet részt.

8. A torna viszonya a hadsereghez.

Előadó: *Andor Tivadar.*

Határozat: Dolgoztasson ki szakemberek által a vallás- és közokt. miniszter ő nagyméltósága a testgyakorlásra vonatkozó „Utastítás”-okat. Ezekben az eddigi tornázási szabad-, rend- és szorgyakorlatok fenntartandók és ezeknek a tanulók életkorához mért tanítási köre és terjedelme megjelölendő; a módszeres tornázás keretébe beillesztendő azon testgyakorlási és testedzési nemek is, melyek a tornázás kitűzött célját az időhöz és a helyi körülményekhez képest előmozdítják; kötelezőkké teendő a kirándulások és a versenyek, de a testet túlerőltető trainirozás és a testi épséget veszélyeztető sportszerűség kizárásával; a célra nem vezető és időrabló specialis katonai gyakorlatok helyett csakis oly katonai rendgyakorlatok tanítandók, melyek a szép testtartást és ütemérzést növelik és egyuttal a különféle testgyakorlatoknál, meneteléseknél a fegyelem és rend tekintetében okvetlenül szükségesek.

Kerékpárverseny Kolozsvár-Arad között.

(Július 9—10.)

Az Aradi Kerékpár-Club 310 kilométeres Kolozsvár—Arad között rendezett távversenye szombaton és vasárnap folyt le. A nagyszabású távverseny, melyhez hasonlókat régen rendeztek hazánkban, fényesen sikerült s ha az időjárás nem lett volna olyan szeszélyes, úgy meglepő eredményekben sem lett volna hiány. A 310 kilométeres távolságra 20 óra 5 perc a rekord. Ezt az időt okvetlenül megjavítják a versenyzők, ha négy órán keresztül nem szakadó esőben és sárban s az egész

úton nem ellenszélben kellett volna haladniuk. Ily körülmények között is igen szép eredmény az, hogy az első három egyidőben: 20 óra 33 perc alatt érkezett a célhoz.

A verseny Baumler Ede, a Condor K. E. jónévű országúti versenyzőjének győzelmével végződött, ki másfél géphosszal verte le spurtben közvetlen a célszalag előtt a „veretlen”-nek hitt Gillemot-t, ki után Papp volt harmadik, míg Krempels (M. A. C.) általános meglepetést keltett negyedik helyével. Az aradiak közül egyedül Grabner (Aradi K. C.) volt az, a ki a tíz első között helyet kapott. Szentpétery (Kolozsvár) hetedik, Kubinyi (Nagyvárad) tizedik lett.

A versenyzőket szombaton délután 5 órakor indította utnak Kolozsvárról, a feleki tetőről Bartha Gergely, a K. K. E. menetparancsnoka. Ott voltak kivüle még dr. Farkas Géza, dr. Vermes Lajos, Gámán Dezső, Kuszko István, dr. Istvánffy Gyula és Dunky Ferencz. Mielőtt a 21-es mezőny elindult volna, Dunky fivérek kolozsvári fényképészek több csoportképben levették a versenyzőket.

Indultak: 1. Baumler Ede (Budapest). 2. Katzer Ödön (Budapest). 3. Tibiássy Kálmán (Budapest). 4. Zelinka Arthur (Budapest). 5. Simalya Károly (Arad). 6. Bauer Sándor (Budapest). 7. Klein Elek (Kolozsvár). 8. Dunki (Kolozsvár). 9. Szentpétery József (Kolozsvár). 10. Kubinyi László (Nagyvárad). 13. Gillemot Ferencz (Budapest). 14. Papp Ferencz (Budapest). 15. Krempels József (Budapest). 16. Feszler Károly (Arad). 17. Szende Lajos (Arad). 18. Witt Sándor (Budapest). 22. Knauer Ede (Nagyvárad). 23. Grabner Károly (Arad). 24. Barna Tibor (Nagyvárad) és 25. Zelinka Miksa (Budapest.)

A 21 induló közül csak 12 érkezett be, de az utolsó háromnak versenyzése kétséges.

Az indulás után 6 versenyző: Baumler, Gillemot, Katzer, Witt, Bauer és Papp kivált a csoportból. A többiek nagyrésze utközben fel is adta a versenyt. Maros-Illye-nél már csak Gillemot, Baumler és Papp vezettek s el is tévedtek egy utelágazásnál, a mivel negyven kilométer utat s körülbelül két órai időt vesztek.

A célnál a radnai-ut elején óriási közönség gyűlt össze a versenyzők fogadtatására, mely hűen kitarított fél kettőig, a mikor a kiküldött kocsis jelentette, hogy jönnek! Hárman egy csomóban törték a cél felé. Gillemot, Baumler és Papp. Az utolsó 200 méteren elkeseredett küzdelem folyik köztük, melyből másfél géphosszal Baumler Henrik került ki győztesen a „favorit” Gillemot előtt, kit egy hosszal Papp követett. Az első három győztes hatalmas óvácziókban részesült, melyből a nagyobb rész — fültanuk szerint — Gillemotnak jutott.

A beérkezés s-rendje a következő volt:

1. Baumler Ede (Condor K. E.)	20 ó. 33 p.
2. Gillemot Ferencz (B. T. C.)	20 „ 33 „ $\frac{1}{5}$ mp.
3. Papp Ferencz (M. T. K.)	20 „ 33 „ $\frac{3}{5}$ „
4. Krempels József (M. A. C.)	21 „ 35 „
5. Bauer Sándor (Condor K. E.)	22 „ 04 „
6. Katzer Ödön (Condor K. E.)	22 „ 04 „ 4 mp.
7. Szentpétery (Kolozsvári K. E.)	22 „ 59 „ 45 „
8. Kubinyi (Nagyvárad K. E.)	23 „ 59 „ 46 „
9. Grabner (Aradi K. C.)	24 „ 04 „
10. Barna (Nagyvárad K. E.)	— „ — „

Azután Tibiássy (Condor K. E.) és Zelinka (Condor K. E.)

Katzer, Zelinka és Tibiássy ellen az indításnál Krempels és Witt óvást emeltek, miután nevezettek

professzionista versenyzők s amateur igazolvánnyal nem bírnak. Barna pedig személyesen óvást emelt önmaga ellen, mert Zámótól Radnáiig vasuton jött s csak innen kerékpáron Aradig. Állítólag Zelinka és Tibiássy is a „Freund“-ot használták egy darabig. A díjakat az óvások elintézése után küldik meg a győzteseknek.

Este a városligeti vendéglőben bankett volt a vendégek tiszteletére. Tedeschi Viktor, a zsüri elnöke szép beszédben éltette a vendégeket s meleg szavakkal üdvözölte a győzteseket, miközben Baumler-nek átadta az aradi dalegylet ajándékát: egy hatalmas virágcsokrot.

Másnap a vendégek Kuvinba rándultak, hol Rozsnyay Kálmán rendezett tiszteletükre ebédet.

„M. K. és A. S.“

A fővárosi középiskolai tornatermek és játszótérek. *)

Tisztelt kongresszusi szakosztály! Ha felolvasásom címéhez kellene ragaszkodnom, akkor ugyan vajmi kevés ideig venném szíves hallgatóimnak becses türelmét igénybe, mivel ezen tárgy, melynek előadása rám bízott, s amely bizalomért fogadja a mélyen tisztelt szakosztály ezennel legmelegebb köszönetemet, mondom, ezen tárgy létező dolgairól bizony kevés a mondani valóm. Valósággal úgy kellene tennem, mint az a bizonyos leleményes alapvizsgáló tett, kinek feladata volt Afrika déli államainak politikai részéről és felosztásairól beszélni, mivel azonban arról tárgya hiányában nem tudott, hallgatni meg nem akart, egyideig csak ötlöt hatolt, amíg végre bele nem botlott Afrika sakkal hálásabb éjszakai részébe, amelyről aztán már beszélhetett kedvire.

De hát én nem akarva visszaélni tisztelt hallgatóim jóhiszeműségével, nem így teszek, hanem előre is kijelentem, hogy mivel a tárgyat képező létező dolgokról úgy szólván nincs mit mondanom, megtoldom és beszélek arról is, a mi nincs, de aminek lennie kellene!

A középiskolai testi- szellemi nevelés egyenrangúsításának jelenkorában a testi nevelés intenzív felkarolásával kell századok mulasztását helyre pótolni. Mivel ez az egyedüli orvosság, mely hazánk legdrágább kincsét, féltett ifjúságát a mai ideges és tetet-lelket ölő modern szenvedélyeiből kiragadva, a hon hatalmas szlopaivá teszi. Meglévén állapítva a diagnózis most már csak a receptet kell számára megírni. Az is meglelt. Ki lett mondva, hogy eztán ne kaszárnnyában nevelt strázsamesternek, hanem paedagogiailag képzett szakemberek tanítsák a középiskolában a testgyakorlatokat. A középisk. törvény értelmében 1879., 1883. 1887-ben miniszteri utasításában ki lett adva: „Egy tornatanár egy órában legfeljebb 60 növendéket taníthat. A tornateremben egy tanulóra fejenként 4 □ m. térség számítatik, minélfogva a terület 240 □ m. legyen. A hosszúság a szélességhez úgy aránylik, mint 2: 1-hez. A tornaterem magassága 5—5.50 m.

Az oly tanintézetekben, hol már a meglevő tornaterem nagysága a tanulók létszámának nem felel meg, párhuzamos tanítás rendezendő be. Ha valamely tanintézetnek osztályonként 60-nál kevesebb tanulója van is, 160 □ m. alóli tornaterem, mint czélszerűtlen, új építkezésnél nem engedélyezhető.

Nyári tornahelyek a rendgyakorlatok végett, valamint a gerely és korongvetés, továbbá a játékok és verse-

nyek kedvéért 1000 m. területűek legyenek, a 360 □ m. aluli nyári tornahelyek teljességgel nem alkalmasak“.

Ez a szaktérfiak meghallgatásával készült s hivatalosan kiadott miniszteri utasítás, mely ha nem csak papiroson, hanem ténylegesen is úgy meg volna, bátran meg lehetnének vele elégedve.

Nos hát nézzünk körül, hogy, hogy állunk a kivitelben? Azon föltevésből kiindulva, hogy a czélszerűt, tökéleteset az ország szívében, a főváros középiskoláiban találjuk fel, tekintsünk el most a vidéktől tegyük ezuttal csak a főv. középiskoláink tornatermeit és játéktereit tanulmányunk tárgyává.

A tornahelyiségek, melyeknek hivatása a növendékek lelkét felüditeni, testét megedzeni, mindenek előtt a higienia és paedagógia körülményei e főcélra való tekintetéből veendő birálat alá. A tornatermek egészségügyi szempontjára vonatkozólag, röviden, legyen elég csak annyit említenem, hogy e tekintetben nagyon sok a kívánni való. Legelső sorban a legáltalánosabb baj az, hogy a tisztaságra egyáltalán nincs kellő gond fordítva. A növendékek a sarat, port, lábukon a terembe hordva, mozgás közben a levegőt vele megfertőztetik, s szelöltetés s permetező hiányában, az amugy is sebesebben működő tüdejükbe felszívják és ugyan e fokozottan romlottabb levegőben teszi ezt a rákövetkező 3—5 osztály reggeltől délig.

Télen a tornaterem hőmérséke 10—12° R-ban van előírva. Vannak tornatermek, melyeket egy, sőt két, de egymással álló kályha fűt. Ily helyiségben természetesen egyenletes hőről szó sem lehet. Mert amíg a kályha közelében a hőség kitarthatatlan, addig a terem másik végében fagyos hideg van, mely körülmény, ha tekintetbe vesszük, hogy a növendékek könnyű tornaruhában vannak, hogy helyüket folyton változtatják, s így minduntalan a kétféle hőszélsőségbe jutnak, egészségükre káros hatással van s már eddig is sok meghülésből eredő bajnak volt okozója.

A tornatermek ablakai nagyrészt kisméretűek, s alacsonyan elhelyezettek, mely miatt a termék homályosak. A menyezet alacsony, s így csekély légtartalmuk csakhamar megromlik. Pedig a tornaterem legfontosabb méreteihez tartozik, annak magassága, ez adja meg a levegő köbtartalmát, mely ha valahol, egy a tornatermekben bir a legnagyobb fontossággal. Levegő nélkül nincs élet. Az ember lélekzése nem egyéb, mint égés, melyben a szén és köneny egyesül, oxidálódik. Az emberi test ennélfogva egy oly oxidáló készülék, mely midőn meleget termel, ugyanakkor a beszitt és a tetet környező levegő alkotrészeit megváltoztatja. Egy ember perczenként 15 be- és kilégzést tesz, miáltal a környező levegőt óránként 0.05 szénsavval terheli meg, s így 24 órán 540 liter szénsavat produkál. Azaz, ha valakit egy 8 □ láb terjedelmű szobába záránk egy napra, az ottani levegő minden részecskéje átjárna tüdejét s az éleny egy 1/4-de helyét szénsav foglalná el, s az ott tartózkodás betegséget sőt halált hozna. Általában egy gyermek, — mondja Huzley, — óránként 2/3 köbláb szénsavat lélekzik ki, minélfogva fejenként 15—20 köblablevegő kell egy gyermeknek az iskolaszobában, mert különben főfájás, álmatagság szállja meg őket.

Nos kérдем, ha ez a körülmény olyan tanteremben áll, hol a növendék csendesen ül, mennyivel inkább létezik ott, hol a gyermek mozog, s ezáltal tüdeje élénkebben foglalkozik, a tornateremben?! Pedig hát főv. tornatermeink egyáltalában nem dicsekedhetnek megfelelő köbtartalommal, vagy szellőzőképességgel, mert a rendes szobának 4 m. magasságánál alig van mely ma-

*) A tanügyi kongresszuson tartott felolvasás.

gasabb lenne, ellenben alagsoros, bolthajtásos, 4 m. magasságon alulí, nedves, dohos penészgombát termelő talaju van bőven: már pedig az ilyenben a testgyakorlás inkább káros, mint hasznos.

Egészségi szempontból igen fontos az öltözőhelyiség is, mely azonban egy-két intézet kivételével nem létezik.

Paedagogiai szempontból a tornaterem és felszerelése egymással szoros kapcsolatban van. Hogy a felszerelés a terem kitűzött céljának megfelelően, figyelemmel kell lenni a felszerelés alkalmával a terem nagyságára, fekvésére, alakjára, talajára és szertárára.

Tekintve főv. tornatermeink berendezését, sajnosan kell tapasztalnunk, hogy e feltételek egyáltalában nem tartattak szem előtt. Intézetenkint más és más szerek vannak beállítva, ennél fogva hogy is lehetne egységes tanítási eredményt kívánni, mikor a terem maga és annak felszerelése különböző?

Az összes, számszerint 9 főv. középisk. tornaterem közül az egyetlen egy V. ker. reáliskolai kívül egy sem üti meg a kívánt 240 □ m. alapterületű mértéket.

A többi minimális 160 □ m. sőt azon alul is, van ellenben a növéndékek száma ép az ilyenben a maximális 60-at jóval felülmúlja, annélkül, hogy az ilyen esetben a középisk. törv. által elrendelt párhuzamos tanítás foganatba vétetnék. Tessék ilyen ugynevezett „tornacsarnok“ gunyolt szobában az egészségre ható módszeres osztálytornázást végeztetni!

A terem alakjára nézve az van mondva, hogy 2: 1-hez, azaz: téglány. Igen ám, de mikor ahány terem, annyi féle alaku, ahogy éppen kitelletti az épületből, mert van négyzetes, hosszú, keskeny, mely 3 az 1-nek felel meg, sőt öt szögletes is. Egyiknek egész, másiknak fél padozata van, s az is mind portverő rossz puhafából készült; van olyan, mely félig, s van melynek talaja egészen cserhéjjal borított stb. Szóval abban nincs egyöntetőség.
(Vége köv.)

Különfélék.

A Magyar Athletikai Club június 24-én tartotta meg a Nemzeti Lovarda nagy termében ezidei rendes közgyűlését, mely egyuttal elnökség választó volt. A midőn dr. Gerenday György alelnök gróf Széchenyi Imre elnöktársával 6 óra után megjelent a közgyűlés termében, már tömve találta. A tagok nagy érdeklődése mellett lefolyt, több mint 6 órát igénybe vevő közgyűlés első tárgya az elnöki megnyitó volt, mely az elnökségi 3 évi időtartamra visszapillantva, ez időköz több club mozzanataival foglalkozott, reámutatott a club pozíciójára, a hazai s a nemzetközi sportéletben s megemlékezett azokról, kik a club érdekeit hathatósan előmozdították, így gróf Széchenyi Viktorról és Imréről, a balatonföldvári club-ház létesítőiről Krepelka titkár, Gábor pénztáros, Peyerle ellenőrről, Csesznák tábornokról, stb. Szép szavakat szentelt az elnöki megnyitó a club ketős vezéreszméjének a nemes lovagiasságnak s az amateurismusnak. Krepelka titkár évi jelentésében behatóan foglalkozik a lefolyt club év eseményeivel, úgy sport mint társadalmi téren, kivált pedig a versenyekkel, azok eredményeivel, tanulságaival. Felsorolja azon idegen versenyeket, melyeken a club tagjai résztvettek, kiemelve ezeknél a vívásban (velencei, belgrádi s ismételt bécsi és budapesti siker) s a kerékpározás terén elért szép sikereket, melegen megemlékezik azon intenzív aktív, személyes közreműködésről, melyet gróf Andrassy Géza elnök s gróf Széchenyi Imre alelnök részéről kivált az utóbbi időben a club ügyei vezetésében s elintézésében tapasztaltunk, Gerenday alelnök

lankadatlan buzgalmáról, a választmány ez évben rendkívüli igénybevétele mellett ügybuzgó kitartásáról, ezek közül kiemelve a választmány főrendi tagjainak: gróf Andrassy Sándor, gróf Esterházy Mihály, gróf Karátsonyi Jenő élénk érdeklődését. Melegen emlékezik a választmányi tagok sorából vidékre való áthelyeztetése miatt távozó Fery Oszkár századosról, vívó életünk eme vezéralakjáról, majd a titkári hatáskör ecsetelésére tér, foglalkozik behatóan a club sportfeladatával, pozíciójával, a jövő programjával, a művezető kérdésével, a casino ügyével és a sajtóhoz való viszonyról, méltatva annak érdemeit a hazai sportélet fejlesztése körül stb. Köszönő szavakat szentel támogatóinak, munkatársainak: az elnökség minden egyes tagjának, a jegyzőknek, kik közül Friedrich Nándort emeli ki, Stankovits Szilárd, Dobák Emil, dr. Porteleky László atletikai felügyelőnek, hathatós közreműködésükért nehéz feladatuk teljesítésében. A közgyűlés hizelgő szavakkal egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a titkárnak rendkívüli buzgalmáért. Ezután Gábor pénztárnok előterjeszti a pénztári jelentést, melyből kitűnik, hogy a club vagyona 41.261 frt 75 kr., tavalyi bevétele 17.236 frt 38 kr., kiadás 16.327 frt 64 kr. A számvizsgálói jelentés után a közgyűlés megadja a felmentvényt. A jövő évi költségvetés tárgyalása és elfogadása után az indítványokra került a sor, ezek közül több intern érdekűn kívül a közgyűlés helyesléssel fogadta a club-bajnokságok felélesztését, továbbá megbízást adott az új kormányzatnak hivatalos lap ügyében. A választásokra kerülvén a dolog, Cz. Katona József foglalta el mint kor-elnök az elnöki széket. A választások eredménye: a club elnöksége 1898—1901-re: Gróf Andrassy Géza elnök, dr. Gerenday György és Gróf Széchenyi Imre alelnökök; a club választmánya 1898/9-re: Ábray Zoltán, Gróf Andrassy Sándor, dr. Babes Titus (uj), Bárány Jenő (uj), Dáni Nándor bajnok, Dessewffy Arisztid, Gróf Esterházy Mihály, Gábor Endre, Gerenday Béla, Grumi Iván, Iványi Gyula, Gróf Karátsonyi Jenő, Dr. Krasznay Ferencz, Krepelka O. Béla, Lázár Pál, Lisznyai D. Tihamér, Dr. Minich Jenő, Orbán Pál (uj), Peyerle Károly, Dr. Porteleky László, Dr. Procopius Béla, Porzsolt Ernő bajnok (uj), Réthy Pál bajnok, Stankovits Szilárd, Dr. Székely György, Szokolay Kornél, Szokolay Alajos, Tasnady Endre, Dr. Tatich Péter, Weimess Marián rendes tagok; póttagok: Asbóth Jenő bajnok, Martin István, Szabó István, Dr. Dáni Vilmos bajnok, Dobák Emil, Molnár Béla; számvizsgálók: Cz. Katona József, Kertész Nándor, Kobler György; pótszámvizsgáló: Friedrich Nándor.

A „Magyar Athletikai Club“ által f. évi június hó 5-én rendezett „Nemzetközi Athletikai Viadal“ eredménye. I. 100 yardos síkfutás. (döntő küzdelem.) 1. Pertich Kálmán M. A. C. 10¹/₁₀“, ezüstérem és tiszteletdíj. 2. Gajzágó Tibor M. A. C. ezüstérem. 3. Wagner Zoltán M. A. C. bronzérem. 4. Rupp Jenő „Műgyetemi Football Club“. II. Sulydobás. 1. Dr. Porteleky László M. A. C. 10 m. 28 cm., ezüstérem és tiszteletdíj. 2. Pertich Kálmán M. A. C. 9 m. 75 cm., ezüstérem. 3. Oláh Géza M. A. C. 9 m. 67 cm., bronzérem. III. 500 m. kerékpárverseny. 1. Kirchknopf Ferencz M. A. C. 40¹/₆“, ezüstérem és tiszteletdíj. 2. Vizner Máté M. A. C. ezüstérem. 3. Keszler Albert Condor K. E., bronzérem IV. Andrassy vándordíj. 402¹/₄ m, idő 55“. 1. Wagner Zoltán M. A. C., 56¹/₆, ezüstérem. 2. Weimess László M. A. C., ezüstérem. 3. Dr. Balogh József M. A. C., bronzérem. V. Maga-ugrás. 1. Sasse Károly M. A. C., 158 cm. ezüstérem és tiszteletdíj. 2. Rupp Jenő Műgy.

Football Club 156 cm., ezüstérem. 3. Gajzágó Tibor M. A. C. bronzérem. VI. 1 angol mértföldes síkfutás Magyarország bajnokságáért. 1. Graf Felix Wiener Athl. Spt-ból Bécs, 4'53", aranyérem és bajnoki czim. 2. Rudl Bohumil Athl. Cl. Sparta Prága, ezüstérem. 3. Nuber Gusztáv M. A. C., bronzérem. VII. 2000 m kerékpárverseny. Handicap. 1. Vizner Máté M. A. C. 95 m.; 2'58", ezüstérem. 2. Krempelsz József M. A. C. 110 m., ezüstérem. 3. Telkes Aladár B. K. E. bronzérem (scratch: Kirchknopf.) VIII. Távolugrás Magyarország bajnokságáért. 1. Gajzágó Tikor M. A. C. 6 m 42 cm., aranyérem és bajnoki czim. 2. Dr. Porteleky László M. A. C. 5 m. 88 cm. ezüstérem. 3. Pertich Kálmán M. A. C. 5 m 79 cm., bronzérem. IX. 300 yardos síkfutás juniorok részére. 1. Bunyitag László M. A. C., 37¹/₅" ezüstérem. 2. Toldy Ernő M. A. C. bronzérem. 3. Mészáros Pál M. A. C. bronzérem. X. Esterházy emlékverseny, 120 yardos gátverseny. 1. Szokoly Alajos M. A. C., 17⁵/₁₀" ezüstérem és Esterházy emlékdíj. 2. Pertich Kálmán M. A. C., ezüstérem. 3. Penninger Antal M. A. C., bronzérem. 4. Rupp Jenő Műegy. Football C., bronzérem. XI. 5000 m. kerékpárosverseny. 1. Keszler Albert Condor K. E. 9'56²/₅" ezüstérem és tiszteletdíj. 2. Hoffmann Gyula H. M. B. C., ezüstérem. 3. Kirchknopf Ferencz M. A. C., bronzérem. XII. 220 yardos síkfutás. Handicap. 1. Toldy Ernő M. A. C. 23 m., 23²/₅" ezüstérem. 2. Horváth Elemér M. A. C., 16 m., ezüstérem. 3. Weimess László M. A. C., 19 m. bronzérem. 4. Gajzágó Tibor M. A. C., 8 m., bronzérem. XIII. 5 angol mértföldes síkfutás. 1. Engländer Frigyes Sportcl. Training Bécs, 29'29¹/₅" ezüstérem és tiszteletdíj. 2. Volf J. Athl. Cl. Sparta Prága, ezüstérem. 3. Albalá M. D. Athl. Cl. Victoria Bécs, bronzérem.

A lőcsei kir. főgymnasiaumi ifjúságnak f. évi június hó 2-án d. u. 3 órakor a nyári tornázási helyiségben intézeti tornaversenyt tartott a következő sorrendben: A „Szózat eléneklése után A) Az alsó osztályok versenye. a) Egyszerűbb szabadgyakorlatok súlyzókkal, dobzó mellett. Ütem: percenkint 100—100 mozdulat. I—IV. osztály. b) Katonai rendgyakorlatok. c) Szergyakorlatok mint osztálytornázás: Műjárások a lebegő gerendán. I. II. osztály. Mászás a fokos árboczon, ferde létrán és a csomos kötélén. III. IV. osztály. Körhintagyakorlatok. III. IV. osztály. Átszaladások a lendítő kötélen alatt. I. II. osztály. d) Egy futó- és egy labdajáték. e) Versenyek: Távolugrás. I. II. osztály. Magas ugrás. III. IV. osztály. Mászás a ferde póznakon. I. II. osztály. Tartós függés a függőleges póznakon. III. IV. osztály. f) Versenyfutás osztályonkint. 100 m. Sikverseny. B) Felső osztályok versenye. a) Összetett botgyakorlatok rövid botokkal V—VIII. osztály. b) Csapattornázás: Körlátón. V. VI. osztály, mintacsapat. Bakon. VII. VIII. osztály, mintacsapat. Nyujtón V. VI. osztály, osztálytornázás. Lövon. VII. VIII. oszt., osztálytornázás. c) Egyénekenkinti versenyek: Távolugrás. V. VI. osztály. Súlydobás. 6 25 kg., VII VIII. osztály. Póznamászás. V. VI. osztály. Kötélmászás. VII. VIII. osztály. Gerelydobás. V—VIII. osztály. d) Tömeges verseny. Kötélhuzás. VII. és VIII. osztály, 10—10 tanuló. e) Gulák. f) Tornajátékok: Fehér és fekete. V. VI. osztály, futójáték. Üssünk kukkot. VII. VIII. osztály, labdajáték. g) Versenyfutások. 150 m. távolság, síkverseny, V. VI. oszt. 200 m. távolság, síkverseny, VII. VIII. osztály. C) Sorakozás. A győztesek neveinek kihirdetése. Ének: „Hymnus“ Kőlcseytől. Eloszlás. A tanulók elismerő okiratokat és közadakozásból vett ajándéktárgyakat kaptak, mint arany ing-gombok, melltűk, óralánczok stb.

Uj! Uj! Uj!
Táveső (Törvényesen védve)

Ezen kitűnően szerkesztett táveső **10-szeresen** nagvit, mi csak a legkitűnőbb tábori csöveknél található. **Megkapóan nagyszerű távolbalátás.** Minden tekintetben határtalan eredmény. Különösen utazók, kirándulók és vadászok számára. Egy vásárlás minden várakozást felül mul. **Ára csodálatosan olcsó csak 2 frt 75 kr.** (bérmentve) elegans tokban. Utánvétellel is küldi.

C. Schatz,

Bécs, II. Kleine Pfarrgasse. Nr. 31.

A Continental-Pneumatic mindenütt diadalt arat. — Mult hét vasárnapján Temesvárott és Sopronban, csütörtökön pedig Kolozsvárott nyerék el az összes díjakat Continental-Pneumaton.

E sikerek bizonyítják, hogy a legtöbb versenyzők mily előszeretettel használják e hirneves pneumaticot, mely megbízhatósága révén a diadalt mindig biztosítja.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„**Damascenus**“
karðmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely karðra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
 részvénytársaság
 BUDAPEST,